

BPM KOŠICE POZÝVA
VŠETKY DETI

VO VEKU 6-14 NA LETNÝ

Tabor
ICHTYS

HOTEL RYSY ***
(TATRANSKÁ ŠTRBA)

Doprava: vlastná alebo autobusom z KE

24.7.-29.7.2022

CENA: 150 €/DIEŤA

(UBYTOVANIE, STRAVA 5X
DENNE, PITNÝ REŽIM,
POISTENIE)

Prihlásenie detí do
3.7.2022 !!!

Viac info:

tabor.ichtys@gmail.com

0903 135 099 (vedúci Martin, kontaktovať
po 16:00)

Načítaním QR kódu alebo
požiadajte link
prostredníctvom mailu:
tabor.ichtys@gmail.com

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт
св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXVIII/2022 ISSN 0139-9012

05/2022

Sviatok Christovho Zmŕtvychvstania v katedrálom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove

20. výročie príchodu prot. Petra Soroku do cirkevných obcí v Osadnom a Hostovicliach (7.4.2022)

Sviatok Christovho Zmŕtvychvstania v katedrálom chráme sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach

Sviatok Christovho Zmŕtvychvstania v katedrálom chráme Usnutia Presvätej Bohorodičky v Košiciach

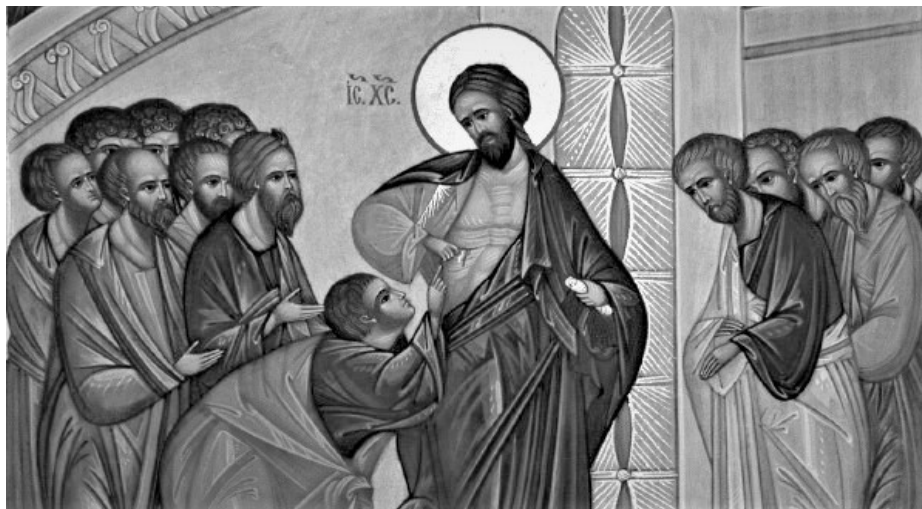

Slovo na Tomášovu nedeľu - Antipaschu

V Evanjeliu dnešného sviatku nám Pravoslávna cirkev približuje príbeh neveriaceho apoštola Tomáša. Mnohým ľuďom už prischlo takéto prirovnanie: „Ty si ako neveriaci Tomáš“. Možno sa ušlo aj nám, keď sme niekomu nechceli uveriť, alebo sa nám niektoré skutočnosti nezdali byť možné. Iste, toto prirovnanie nikoho nepoteší, ale ako vidíme z dnešného Evanjelia, je na mieste. Apoštol Tomáš bol naozaj neveriaci, pretože, keď mu ostatní apoštoli tvrdili, že Isus Christos vstal z mŕtvych, povedal: **„Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neuverím“** (Jn 20, 25). Možno po tejto výpovedi apoštol Tomáš ako jeden z najbližších Christových učeníkov - apoštolov v našich očiach klesol. Bola by to ale veľká chyba, lebo Tomáš bol muž pohotový a rozhodný, bol horlivý, plný elánu a plný lásky k Christovi i ľuďom. Len si spomeňme, že keď Isus Christos chcel ísť k hrobu mŕtveho priateľa Lazára, vtedy Tomáš vyhlásil: **„Podíme aj my a umrime s Ním“** (Jn 11, 16). Alebo keď Isus rozprával o svojom odchode k Otcovi, opäť sa ozval uvažujúci Tomáš: **„Pane, nevieme, kam ideš. Akože potom môžeme poznať cestu?!“** (Jn 14, 5). On teda nebol zlým či neveriacim človekom. Mal iba typické ľudské pochybnosti a vlastne sa ukázal ako triezvo uvažujúci človek, ktorý neveril kadejakým babským rečiam. Jasne totiž zo života vedel, že ak bol niekto raz ukrižovaný a mal križom prebodnutý hrudník, nemôže predsa za žiadnych normálnych okolností ožiť, no stalo sa to, pretože Isus Christos je nielen obyčajný človek, ale aj Boh - je Bohočlovekom a Jemu je možné to, čo je nemožné obyčajnému človeku! Všetko to ale nakoniec dobre skončilo. Isus ho jednoznačne fyzicky presvedčil o tom, že žije, ale nezabudol mu však pripomenúť, že nepostupoval celkom správne, pretože: **„Blahoslavení sú tí, čo nevideli a uverili“** (Jn 20, 29).

Tomášove konanie nás dnes vedie k zamysleniu sa nad vierou, neveriou a pochybnosťou vo viere. Stojíme pred otázkou: **„Čo je viera?“** Po dlhšom zvažovaní by sa na to dalo odpovedať asi takto: „Viera je odpoveď človeka Bohu, ktorý sa mu zjavuje a dáva; súčasne mu viera prináša Božie svetlo pri hľadaní podstatného zmyslu jeho života a existencie sveta a človeka v ňom. Je to osobné spoznanie Božej pravdy a primknutie sa človeka k Bohu. Súčasný a neoddeliteľný je aj slobodný súhlas s celou pravdou, ktorú Boh zjavil prostredníctvom hodnoverných svedkov, ktorými boli praotcovia, Mojžiš, proroci a apoštoli, ktorých svedectvá sú zapísané vo Svätom Písme. Vierou človek úplne a dobrovoľne podriaďuje Bohu svoj rozum a svoju vôľu, pretože bytostne verí v Neho a v pravdivosť Jeho zjavenia.“

Mnohí radi vyhlasujú, že veria len tomu, čo vidia. V tomto sa veľmi podobajú Tomášovi. Títo ľudia si myslia, že odpoveď na problém „veriť či neveriť“ im dá veda. Ale veď aj veda závisí v podstate tiež na určitej viere. Či sa nespoliehame na vieru, keď veríme zemepiscom, ktorí tvrdia, že existuje Antarktída, aj keď sme tam nikdy neboli? Či neveríme vedcom, že existujú atómy, aj keď sme ich nikdy fyzicky nevideli? Veď nemusíme stále opakovať všetky doterajšie pokusy fyzikov či chemikov, aby sme verili všetkým fyzikálnym či chemickým zákonom! Viera je teda uverenie v pravdivosť tvrdení hodnoverných svedkov, ktorí sa o danom fakte sami už presvedčili. Sú títo naši svedkovia Božej pravdy hodnoverní? Určite, pretože za svoje presvedčenie všetci (či proroci, či apoštoli - očití aj fyzickí Boží svedkovia) položili za pravdu, o ktorej boli presvedčení, svoj život! Rozdiel medzi vedcami a veriacimi je len v tom, že vedci môžu pokusy kedykoľvek zopakovať, ale veriaci (z logických dôvodov) ukrižovanie a vzkriesenie Isusa Christa zopakovať nemôžu. Môžu si ho len každoročne pripomenúť. Ale aj keby Isus Christos svoje vzkriesenie opakoval každoročne, našlo by sa množstvo ľudí, ktorí by tvrdili, že ide len o dobre navčinený trik!

Niektorých ľudí (ktorí sa a priori ani nechcú dať presvedčiť) nepresvedčíš, nech by si urobil čokoľvek! Mnohí z nás však majú vo viere isté pochybnosti. Sem musíme, bohužiaľ, často pripočítať aj seba. Možno sa teraz so smútkom priznáte k svojim pochybnostiam vo viere a v duchu sa spýtate, že ako je toto možné?! Príčiny pochybností sú rozličné. Raz je to naša nevedomosť, inokedy ľahostajnosť, inokedy život a názory ľudí okolo nás, alebo zlý príklad či zlý prakticky kresťanský život ľudí, hlásiacich sa k viere. Vedzme ale, že pochybnosti ešte nie sú neverou, a teda nemusia byť ani hriechom, z ktorého sa treba sponedať, môžu byť len hľadaním pravdy. Vtedy by sme ich ale mohli hodnotiť ako hriech, keby sa človek nesnažil hľadať vysvetlenie a odpoveď. Preto je nutné v prípade pochybností vziať do rúk náboženskú literatúru, intenzívnejšie sa modliť, požiadať o roz-

hovor človeka, ktorý má viac náboženských vedomostí, alebo sa obrátiť s dôverou na kňaza. Keď potom zistíme, že naše pochybnosti neboli dostatočne odôvodnené, uznajme tak ako Tomáš: „**Pán môj a Boh môj!**“ (Jn 20, 28).

Ale od Tomáša si máme zobrať ešte jedno poučenie. Nemáme veriť v hocičo a hocikomu! Ľudia sú totiž ochotní veriť vo všelijaké zjavenia, zázraky, proroctvá, veštenia a pri tom samotné Christovo Evanjelium a jeho pravdy sú im vedľajšie. Je nešťastím, ak práve títo ľudia majú viesť iného k viere. Niektorí z ich rečí totiž po čase vytriezvejú a potom sa sami smejú, ako mohli veriť takýmto poverám. Keďže však nikdy nemali opravdivú rozumnú vieru a náboženské pravdy ani nepoznali, upadajú do druhého extrému - stávajú sa potom neveriacimi! Čo hovorí teraz moje svedomie? **Aká je moja viera?** Zdravá a silná? Či slabá alebo naplnená poverami? Akú vieru som ja odovzdal tým, ktorých mi Boh zveril? Sú moje deti, vnukovia naozaj veriaci? Praktizujú svoju vieru? Navštevujú pravidelne chrám, modlia sa, pristupujú pravidelne k sv. Tajinám, poznajú pravdy pravoslávnej viery a veria im?

Čo povedať na záver? Nebojme sa hľadať čím lepšie zdôvodnenie náboženských právd našej viery. Veda nám ich nepopiera, ba neraz nám ich sama pomáha lepšie chápať. Viete, čo by nám v tejto chvíli asi povedal Isus Christos? „**Pýtaj sa, skúmaj, hľadaj, zdôvodňuj, len prosím ťa, nebud' neveriaci, ale veriaci!**“

-SHB-

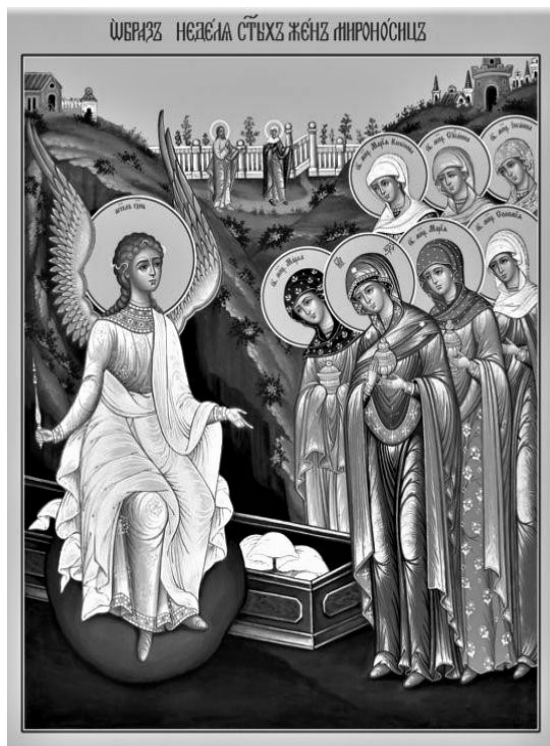
Videla som Pána

Ženy myronosice sa často spájajú iba s veľkou udalosťou Vzkriesenia Isusa Christa, keď **sa s voňavými masťami skoro ráno ponáhľali k hrobu, aby podľa židovskej pohrebnej tradície týmito voňavými olejmi - myrom pomazali telo nášho Spasiteľa.** Avšak na stranách Písma Svätého sa dozvedáme, že keď Spasiteľ začal hlásať po celom Izraeli o Božom Kráľovstve, sprevádzala Ho pri tom častokrát masa ľudí. Boli to ľudia, ktorí prišli, počuli a odišli, ďalšou skupinou boli Jeho vyvolení apoštoli a podobnou skupinou boli aj ženy. Na začiatku ich nebolo veľa, ale neskôr sa táto ženská skupina rozrástla. Oni sprevádzali Učiteľa nielen, aby sa poučali Jeho slovami, utvrdzovali svoju vieru v Neho na základe zázrakov, ktoré robil, ale aj preto, aby Mu slúžili, starali sa o Neho a apoštolov, či už jedlom, peniazmi, majetkom, ako spomína ev. Lukáš (Lk 8,1-3).

Všetky mená týchto žien nie sú známe. Evanjelisti uvádzajú iba zopár z nich, a to konkrétne: **Máriu Magdalénu**, z ktorej Isus vyhnal sedem zlých duchov, Janu, ktorá bola manželka Herodesovho správcu Chuzu. Svätá Tradícia hovorí, že práve ona našla hlavu sv. Jána Krstiteľa. Potom je to **Salome**, ktorá bola dcéra svätého spravodlivého Jozefa a zároveň matka apoštolov Jakuba a Jána. Ďalej sú to **Mária Kleofašová**, matka Jozefa a Jakuba, ktorá mala najbližšie k Bohorodičke a Ján ju dokonca nazýva „sestrou“ Bohorodičky, potom **Marta a Mária, Lazárove sestry, Zuzana a iné.**

Ak by správa o vzkriesení Isusa bola vymyslená, tak prví, ktorí by hlásali Jeho vzkriesenie, by boli muži. Či už niektorí z apoštolov, ako napríklad Peter, alebo podobní, ako Jozef z Arimatie, alebo Nikodém, a to z jedného prostého dôvodu, že svedectvo žien bolo v tej dobe

nedôveryhodné. Spoločenské postavenie žien v Izraeli bolo na úrovni detí a otrokov. V židovskom Talmude je mnoho zmienok o právach a povinnostiach žien. Uvediem iba jedno z nich: žena nemohla ani potrestať, udrieť svoje dieťa, to prináležalo len otcovi. Učitelia zákona toto postavenie odôvodňovali tým, že nie Adam bol zvedený, ale žena sa dala „zviest“ a dopustila sa hriechu. Christos tým, že sa zjavuje najprv ženám, správne vyvracia nesprávne chápanie postavenia žien vo vtedajšej spoločnosti. Nielen po vzkriesení, ale aj počas svojho učenia náš Spasiteľ nikdy nerobil rozdiely medzi mužmi a ženami.

Nastáva otázka, prečo apoštoli nešli pomazať telo nášho Spasiteľa. Jeden z výkladov je ten, že apoštoli vedeli o tom, že hrob je strážený vojakmi a je zapečatený. Pravdepodobne to boli rímski vojaci, lebo zväčša iba oni dozerali na to, čo bolo Rímom zapečatené. Vyplýva to aj z toho, že sa báli Piláta, načo poukazuje evanjelista Matúš, keď píše, že starší po porade dali týmto vojakom veľké množstvo peňazí na to, aby tvrdili, že telo ukradli Jeho apoštoli, keď oni spali a nech sa neboja vládkára, že oni zariadia, aby sa im nič nestalo a neboli potrestaní. Tu nastáva otázka, že keď všetci tak tvrdo spali, ako mohli vedieť, vidieť, že to boli apoštoli. Ženy o tejto stráži pravdepodobne nevedeli, lebo po ceste k hrobu

riešili problém, kto im odvalí kameň. Vojaci to urobiť nemohli, lebo pečať musela ostať neporušená. Ako nám Písmo Sväté hovorí, ženy myronosice už našli hrob otvorený.

Prvej žene, ktorej sa Christos zjavil, bola Mária Magdaléna, o ktorej Ján hovorí, že keď uvidela prázdny hrob, prišla to oznámiť apoštolom. Peter a Ján sa rozbehli k hrobu, kde videli plachty a šatku. Keď Ján uvidel prázdny hrob a plachty, tak uveril. Tieto plachty boli zvinuté, čo Jána utvrdilo v tom, že Christos vstal z mŕtvych. Predsa, ak by niekto chcel vziať, ukryť telo niekde inde, nestrácal by čas s odvíjaním látok, a po ďalšie, telo, ktoré je nasiaknuté olejom, sa veľmi ťažko premiestňuje.

Apoštoli odišli, ale Mária tam ostala, neodišla. Niečo ju tam držalo. Podobne aj naše ženy prvé dni, keď prídu o svojich blízkych, často chodia na cintorín a pritom vedia,

že ich nebohý už nevstane, neprehovorí, ale chcú byť tam pri ňom. Tam plačú, modlia sa, niečo hovoria, avšak mužov na cintoríne vidno zriedkavo.

Máriino duševné rozpoloženie môžeme prirovnať k pocitu bezmocnosti. V tom momente ešte neverila, že Christos žije. Ostala stáť pri hrobe a plakala. Keď uvidela dvoch anjelov, ktorí sa jej pýtali, prečo plače, tak odpovedala, že vzali jej Pána a ona nevie, kam Ho položili. Jej plač bol tak veľký, že cez slzy nepoznala, že sa zhovára s anjelmi a rovnako si aj Christa pomýlila so záhradníkom. Až keď ju Christos oslovil menom Mária, vtedy pochopila, že jej Učiteľ je živý. Prichádza k apoštolom s oznamom: Videla som Pána, ktorý vám zároveň odkazuje tie najkrajšie slová pre celé ľudstvo: **„Vystupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu“** (Jn 20, 17).

V osobe Márii Magdalény môžeme vidieť podobné správanie aj ostatných žien myronosíc, ktorým sa zjavuje Spasiteľ. Ony milovali Spasiteľa celým svojím srdcom, celou svojou dušou, celou svojou myslou. Boli Mu vo všetkom poslušné a oddané. A to je duchovný odkaz dnešného sviatku pre nás všetkých, lebo Christos pre nás môže urobiť mnoho vecí, môže nás uzdraviť, materiálne zabezpečiť, môže nám darovať pokoj, radosť, iba jedno nedokáže, a to ľúbiť seba namiesto nás.

Aj v dnešnej dobe máme množstvo žien myronosíc. Takouto ženou je každá žena, ktorá na kolenách pri plaščení, či už na Veľký piatok, alebo Veľkú sobotu, pomazáva telo nášho Spasiteľa tým najdrahším, najlepším myrom, a to svojimi slzami.

Mnohí mladí muži hľadajú ženu, ktorá by bola pekná, múdra a dobrá. Takýto poklad môžu mať, ak budú hľadať ženy podobné myronosicám a to v Cirkvi Christovej. A ak už naši svoju polovičku, pripomíname citát z Petrovho listu: **„Muži, nazívajte so svojimi ženami vo vedomí, že žena je ako krehká váza, a preukazujte im úctu, pretože sú spolu s vami dedičkami milosti života“** (1Pt, 3, 7).

Pozdravujeme všetky ženy s týmto ich sviatkom a vyprosujeme im od Hospoda Boha veľa zdravia, šťastia, lásky a Božieho požehnania na mnohaja i blahaja lita. Vďaka Bohu za Vás.

Jerej Radoslav Paisij Lupjan

Očistenie svedomia

Ak si želáš mať vždy svedomie pre spásu duše, počúvaj svoje svedomie a neodkladne naprňaj, čo ono ti bude vzbudzovať. **(Sv. Marek Askéta)**

Budeme chrániť naše svedomie, pokiaľ žijeme v tomto svete, nedopustíme, aby ono usvedčovalo nás v akejkoľvek záležitosti, nebudeme ho porušovať v ničom, hoci by to bolo čosi veľmi malé. Vedzte, že od pohrdania tohto malého a v podstate nepatrného prechádzame k pohrdaniu aj veľkého. **(Sv. Varsonofil Veľký a Ján)**

Ak malá iskra hodená do veľkej morskej hlbiny mizne, tak presne aj každý zármutok, dokonca aj veľmi veľký, naraziac na blahé svedomie, ľahko sa rozplýva a hneď mizne. Kto má čisté svedomie, hoci je odetý do handier, hoci morí sa s hladom, je dobrosrdečnejší od žijúcich v prepychu, ale uznajúc za sebou zlé, hoci je obložený kopou peňazí, je biednejší od všetkých. **(Sv. Ján Zlatoústý)**

Nedeľa o razslablennom (paralyzovanom) človeku (Poučenie z príbehu o zázraku v Betezde)

Každý biblický príbeh odhaľuje mnoho užitočných a poučných myšlienok, niečo je čitateľovi zjavné na, takpovediac prvý pohľad a niečo sa človeku odkryje až po dlhšom a sústredenom skúmaní.

Príbeh o zázračnom uzdravení dlhodobo chorého človeka nachádzame v Evanjeliu podľa apoštola Jána. Text je takýto: „**1 Potom bol židovský sviatok a Isus šiel hore do Jeruzalema. 2 V Jeruzaleme pri Ovčej bráne je kúpalisko, po hebrejsky nazývané Betezda, pri ktorom bolo päť krytých vchodov. 3 V nich ležalo množstvo chorých, slepých, chromých a ochrnutých, ktorí čakali, až sa voda pohne. 4 Hospodinov anjel totiž z času na čas zostupoval do rybníka a rozvíril vodu. Kto vstúpil do rozvírenej vody ako prvý, vyzdravel, nech ho už trápila akákoľvek choroba. 5 Bol tam aj istý človek, chorý tridsaťosem rokov. 6 Keď Isus videl, ako tam leží, a spoznal, že je chorý už mnoho rokov, povedal mu: Chceš byť zdravý? 7 Chorý Mu odpovedal: Áno, Hospodine, nemám však človeka, čo by ma spustil do rybníka, keď sa zvíří voda. A kým sa sám tam dostanem, zostúpi predom mnou iný. 8 Isus mu povedal: Vstaň, zober si svoje lôžko a chod! 9 A ten človek ihneď uzdravel, vzal si svoje lôžko a chodil. No v ten deň bola sobota. 10 A tak Židia hovorili uzdravenému: Je sobota, nesmieš nosiť lôžko! 11 On im však odpovedal: Ten, čo ma uzdravil, mi povedal: Zober si svoje lôžko a chod! 12 I opýtali sa ho: A kto je ten človek, čo ti povedal: Zober si svoje lôžko a chod? 13 Uzdravený však nevedel, kto je to, lebo Isus sa vzdialil spomedzi zástupu, čo sa zišiel na tom mieste. 14 Potom ho Isus našiel v chráme a povedal mu: Hľa, bol si uzdravený, ale nehreš, aby ťa nepostihlo niečo horšie. 15 Ten človek šiel a oznámil Židom, že je to Isus, čo ho uzdravil“ (Jn 5, 1 – 15).**

Čo sa nám odkrýva v tomto príbehu? Aktívne v ňom vystupuje Isus Christos, chorý človek a Židia, pod ktorými máme rozumieť najmä farizejov, znalcov Písma a členov židovskej Veľrady. Tento biblický príbeh nie je podobenstvom, ale skutočným príbehom, ktorý sa odohral presne tak, ako ho apoštol a evanjelista Ján Bohoslov zapísal.

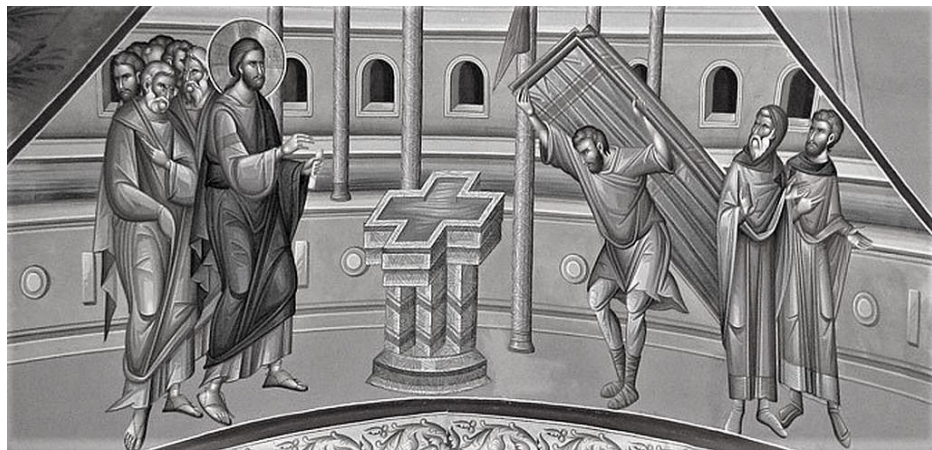
Podľa všeobecne prijatej evanjeliovej chronológie života Isusa Christa sa tento príbeh odohral v druhom roku Jeho verejného účinkovania a v úvode spomínaný sviatok je sviatok Paschy, v poradí druhý, počas ktorého už Christos verejne účinkoval. (Podľa niektorých autorov mohlo ísť aj o sviatok Päťdesiatnice alebo o sviatok polovice Päťdesiatnice. No je to nepravdepodobné.) Christos sa práve v čase najväčších židovských sviatkov často objavoval v Jeruzaleme, pretože, jednak naplňal aj On sám predpisy o putovaní na výročné sviatky do Je-

ruzalema a jednak sa tu v tom čase pohybovalo množstvo ľudí všetkých spoločenských vrstiev, ktorým kázal a ktorí Ho s obľubou počúvali. Mnohí potrebovali aj Jeho pomoc – najmä pri uzdravení ich fyzických či duchovných chorôb. A množstvo národa bol aj dôvod, prečo voči Christovi nenávistní Židia nepodnikali žiadne úklady či útoky.

I teraz prišiel Christos do Jeruzalema na sviatok Paschy, v meste je množstvo národa a svoje kroky nasmeroval k severovýchodnej časti mestských hradieb, kde sa nachádzala tzv. Ovcia brána, vedľa ktorej bolo napájadlo, vodojem, rozdelený na päť častí s vlastnými vchodmi a prístreškami. Táto časť bola vybudovaná za kráľa Šalamúna. Svoje pomenovanie brána dostalo najmä z dôvodu, že sa ňou hnal ovčí statok určený na obetovanie v chráme a ktorý sa tu zvykol napájať, ale najmä čistiť pred obetovaním, a umývali sa tu aj ich vnútornosti. Národ toto miesto pomenoval Betezda, čo znamená Dom milosrdenstva, čo je úzko späté so zázrakmi, ktoré sa tu každoročne udiali.

Na toto zázračné miesto prichádzalo veľké množstvo ľudí, najmä s fyzickými chorobami, z ktorých evanjelista spomína slepcov, ľudí chromých a ochrnutých. Čo ich sem privádzalo? Viera v uzdravenie a uzdravenia iných, ktoré sa tu už skôr odohrali. Ako píše evanjelista, Hospodinov anjel z času na čas (podľa bohoslužobného textu každoročne – jedinceju v lito) zostupoval do vody napájadla, sčiril ju a ona sa stala liečebnou pre toho človeka, ktorý ako prvý vliezol do rozvírenej vody. Voda teda sama osebe nebola liečivá, tak povediac celoročne, liečivá bola iba v momente po zostúpení anjela, čo dáva uzdraveniu nielen fyzický charakter, ale aj duchovný rozmer, pri ktorom je potrebná viera v Hospodina ako Lekára, ktorého anjel ono uzdravenie sprostredkuje prostredníctvom zvíarenej vody. Túto vodu niektorí exegéti prirovnávajú k vode svätej tajiny krstu, ktorá sa po posvätení blahodatnou silou Svätého Ducha stáva pre ponoreného človeka očisťujúcou od každého hriechu a počiatkom nového života v Christovi.

Medzi týmito chorými ľuďmi sa nachádzal aj jeden muž (podľa Synaxária na Nedeľu o paralyzovanom bolo jeho meno Iar), ktorý trpel paralyzou, t.j. bol telesne nevládny a na svoji presun z miesta na miesto potreboval lôžko, na ktorom ho iní ľudia prenášali. Paralyzovaný bol dlhých 38 rokov. Byť chorým a ležať na lôžku je dlho aj 38 dní, nie to 38 rokov. Bohoslužobný text

Nedele o paralyzovanom ho preto priamo nazýva nepochovaným mŕtvym (nepohrebén mertvéc). I jeho na toto miesto pritiahla nádej na uzdravenie. Na rozdiel od mnohých iných, ktorí sú v Evanjeliu uzdravení, nemusel pred zázrakom uzdravenia prejavíť vieru vyznaním Christa ako Božieho Syna, jeho vieru Isus pocítil z jeho ohromnej trpezlivosti, s akou znášal svoju chorobu, a z jeho nezlomnej nádeje, že sa uzdraví z vody rozvírenej Hospodinovým anjelom. Nemáme ani potuchy, ako sa tomuto človeku ťažko žilo s jeho chorobou, ani to, ako sa cítil, keď iný človek zostúpil do vody pred ním a ani kolkokrát sa mu tak stalo. Napriek tomu bol pri očistnom kúpalisku vždy, keď malo nastať zostúpenie anjela a nezapochoval, že sa raz uzdraví. Trpezlivo a s nádejou niesol svoj životný kríž. Veril v Božiu pomoc, veril, že Boží anjel prinesie aj pre neho uzdravenie a istotne veril do istej miery aj v Mesiáša Christa, pretože by Ho nenazval Hospodinom. Preto Christos nevyžaduje od neho žiadne ďalšie vyznanie viery, prejavuje svoje milosrdenstvo (ako pri iných uzdraveniach nemých, hluchých či posadnutých, od ktorých nemohol čakať vyznanie viery), prejavuje ho aj preto, aby sa odhalila nemilosrdnosť a krutosť mnohých obyvateľov Jeruzalema, ktorí mohli chorému pomôcť, no neurobili tak. Aj kňazi boli Christom usvedčení, pretože chrám stál neďaleko a aj oni mohli prejavíť milosrdenstvo k tomuto chorému človeku.

A preto k tomuto človeku pristupuje samotný Christos. Spoznal jeho chorobu, jej okolnosti a ako dlho ňou dotýčný človek trpí. K nemu sa obracia so slovami: „**Chceš byť zdravý?**“ Nuž, ktorý chorý človek by odpovedal že nie. Táto otázka sa zdá byť zbytočná, no má svoje presné opodstatnenie. Isus ňou totiž vôbec nepúta pozornosť na seba, nevraví: chceš, aby som Ťa vylicil?; pozornosť sústreďuje na chorého človeka. Robí to zámerne, pretože nechce meniť vieru chorého a jeho nádej na uzdravenie vodou napájadla, nepotrebuje to, viera a nádej u tohto človeka sú veľké. A ešte jedno, Boh vie, že tento človek potrebuje aj niečo iné. To vyplynie z odpovede chorého. Áno, chce byť zdravý, no nemá človeka, ktorý by mu pomohol do zvierej vody. Istotne všetci, ktorí tam prišli, chceli byť uzdravení. Možno nebrali ohľad jeden na druhého, nebolo tam nikoho, kto by sa zlutoval nad paralyzovaným, kto by ho uprednostnil kvôli jeho zúfalemu zdravotnému stavu. Každému bolo jasné, že sa sám nemá ako dostať do vody prvý, že potrebuje niekoho, kto by mu pomohol. Tento nevládný potreboval teda milosrdného človeka. Takého však nenašiel. Napriek tomu nebadáme z odpovede chorého zúfalstvo či beznádej. Jediný výrok „nemám človeka“ bol dostatočným motívom pre Christa, aby tomuto človeku pomohol a uzdravil ho. A tak ono „nemám človeka“ sa zmenilo na „mám Bohočloveka!“ Nič lepšie sa tomuto človeku ani stať nemohlo. A bohoslužobný text to potvrdzuje slovami: „Kvôli tebe som sa stal človekom, kvôli tebe som sa obliekol do tela.“ Ako poznamenáva vладыka Nikolaj Velimirovič, od toho času anjel prestal schádzať a víriť vodu, pretože prišiel Vládca nad anjelmí a ľudomilný Boh, ktorý uzdravuje priamo.

Bohoslužobný text parafrázuje aj príhovor chorého k Christovi nasledovne: **...Zmiluj sa nado mnou, Hospodine, pretože moje lôžko je mi hrobom, na čo mi je vlastne život?, nepotrebujem ovčie kúpalisko, lebo nemám nikoho, kto by ma doň vložil po zvrátení vody; no k Tebe prameňu uzdravenia prichádzam, aby som aj ja s ostatnými vzýval: všemocný Hospodine, sláva Ti!**“ Je to typická vlastnosť bohoslužobných textov, ktoré podávajú nielen napríklad biblický text, ale aj jeho tradičné svätootcovské chápanie prostredníctvom monológu či dialógu postáv z biblického príbehu. Z neho (bohoslužobného textu) sa dozvedáme, že chorý

sa pokúšal liečiť aj lekármi, ktorým už dal podstatnú časť svojho majetku.

Christos sa v tomto príbehu sám stáva skutočným milosrdným Samaritánom zo svojho podobenstva. Výsledkom rozhovoru Christa s chorým človekom bolo jeho uzdravenie – „**Vstaň, zober svoje lôžko a chod!**“ Chorý dostal od Bohočloveka Christa pokyn urobiť to, čo už nerobil 38 rokov. No keď pocítil silu vo svojich údoch, vstal, vzal svoje lôžko a chodil.

V jeho živote nastal obrovský zázrak, zmena, na ktorú trpezlivo čakal skoro štyri desaťročia.

A tu nastáva paradox. Namiesto vďačnosti za uzdravenie, namiesto velebenia Boha národom za tento zázrak uzdravenia závidliví Židia útočia na uzdraveného, pretože dňom uzdravenia bola sobota. Netešia sa z osobného šťastia uzdraveného človeka, vôbec nepoukazujú na zázrak, ten ich akoby nezaujíma, naopak, kárajú ho za nedodržiavanie prikázania o sobote. Uzdravený bol však posmelený svojou vierou a zázrakom, ktorý sa mu stal, a tak nepodľahol útokom farizejov, ktorí zatvorili svoje oči pred dobrodením, ktorého sa tomuto človeku dostalo od Boha. Pozerajú na Zákon, nie na človeka – a to bola zásadná chyba, ktorú farizejom a zákonníkom Christos často vytykal. Urobili si zo soboty zlaté tela, ktorému sa klaňali ako ich predkovia pod horou Sinaj. Veď sobota nie je o nečinnosti, ale napríklad o zdržanlivosti od zla – hriechu, tiež o starostlivosti, čo môžeme krásne vidieť z Bohom stvoreného sveta – Boh predsa nedáva pokyn Slnku, aby v sobotu zastalo a nesvietilo na Zem, aj dažď Boh pošle aj v sobotu, ak je to potrebné a podobne. Niet času, kedy by sme nemohli konať dobro, podať milosrdenstvo či starať sa o spásu svojej duše a svojich blízkych. Milosrdenstvo je viac než akákoľvek zákonná a obradová formálnosť.

Uzdravený človek nevedel presne, kto ho uzdravil, preto Christa nemenoval v rozhovore s farizejmi. Napriek tomu veril, že jeho uzdravenie je Božím zásahom do jeho života a preto sa neskôr pobral do chrámu, aby Bohu poďakoval. A tu za ním prichádza Christos druhýkrát. Dáva sa mu spoznať a dáva mu aj jednu dôležitú radu. Keď prijal dar uzdravenia, má sa vyvarovať hriechov, aby sa mu nestalo niečo horšie, než je fyzická choroba. Čo môže byť horšie? Večné utrpenie, ktorým je odmenený každý hriešnik, ktorý neučinil pokánie. Po uzdravení tela lieči Christos aj jeho dušu.

Záver príbehu nám potvrdzuje vieru a aj odvahu uzdraveného. Dozvedel sa meno Bohočloveka Christa a tak ho išiel oznámiť tým, ktorí na neho zaútočili pre porušenie Zákona. Svoju púť k úplnému uzdraveniu tak zakončil vyznaním Christa pred všetkými.

Tento evanjeliový príbeh sa číta na Liturgii vo štvrtú nedeľu po Pasche, ktorá je aj pomenovaná ako Nedeľa o paralyzovanom a pripomína veriacim, že v Christovej Cirkvi prebieha proces uzdravovania a tým Lekárom je samotný Spasiteľ Isus Christos. Jedna z piesní tejto nedele hovorí: „**Ty, ktorý si stvoril človeka najčistejšou dlaňou, prišiel si uzdraviť chorých, dobrotvý Christe, paralyzovaného si pri ovčom kúpalisku svojím slovom postavil, chorobu**

ženy s krvotokom si vyliečil, nad utrápenou dcérou kanaánskej ženy si sa zmiloval, ani prosbu stotníka si neprehladol; preto Ti vzývame: všemocný Hospodine, sláva Ti!"

Zo sociálneho posolstva tohto príbehu by sme mohli vyzdvihnúť to, že sme to práve my, ktorí by sme sa mali stať tým človekom, po ktorom chorý túžil a ktorého hľadal. Nespoliehať sa, že človeku v ťažkostiach pomôže niekto iný, keď to môžeme byť my sami. Denne stretávame núdznych, ktorí hľadajú milosrdného človeka, nedajme im pocítiť, že ním nie sme! Kristus v tomto príbehu usvedčil mnohých ľudí z nemilosrdnosti, no nielen tej doby, ale každej doby, v ktorej ľudia, vidiac chorého a odkázaného človeka, prejdú popri ňom bez akejkoľvek ľútosti či ochoty pomôcť. Sme si navzájom potrebni, sme na sebe závislí, od našich vzájomných vzťahov závisí naša záchrana, pretože láska k Bohu nie je len akýmsi citom, ale činnosťou, ktorá sa konkrétne prejaví vo vzťahu k blížnemu.

Protodiakon Ján Husár

SLOVO V NEDEĽU 6. PO PASCHE – O SLEPOM

V túto nedeľu sa v chrámoch číta deviata kapitola sv. Evanjelia podľa apoštola a evanjelistu Jána Teológa, kde sa hovorí o zázraku nášho Spasiteľa Isusa Christa, ktorý vrátil zrak slepému od narodenia. Tento človek, ktorý bol slepý od narodenia, uveril a bol si úplne istý, že Ten, ktorý ho uzdravil, pochádza od Boha a že je to Prorok. Hoci nebol múdry a vzdelaný ako farizeji, mal čosi, čo oni nemali, a to je láska a viera v Boha. Podstata lásky, ako hovorí abba Dorotej, je, „**aby sme milovali Boha. Nakoľko nemilujeme Boha, natoľko sme sa odcudzili blížnemu. Ak však budeme milovať Boha, čím viac sa k Nemu budeme približovať našou láskou, tým viac nás táto láska bude zjednocovať s blížnym, pretože nakoľko sa niekto zjednocuje s blížnym, natoľko sa zjednocuje s Bohom.**“

Do stretnutia s Christom slepý od narodenia nič nevidel. Všetko bolo tmavé, všetko okolo seba si mohol len predstavovať. Skutočný zrak mu chýbal. A keď stretol Christa, Spasiteľ mu jeho oči otvoril. Čo prvé uvidel tento slepý človek od narodenia? Christovu tvár, Jeho pohľad. Uvidel tvár Boha, ktorý sa stal človekom, Božský pohľad, pohľad spolucítacej lásky, ktorý sa pozeral len na neho, jedného z celej skupiny ľudí. On sa zrazu stretol tvárou v tvár so Živým Bohom a s tým zázrakom, nad ktorým žasli ľudia a žasneme aj my. A slepec si konečne po dlhých rokoch života v tme mohol povedať: **JA VIDÍM!**

A v takom stave sa môže ocitnúť každý z nás. Samozrejme, myslím tým slepotu duchovnú, človek nemusí byť slepý len telesne, ale veľa ľudí je slepých duchovne. Mnohí svoj život prežijú v duchovnej slepote. Mnohí ľudia v čase Isusa Christa prosili milosrdenstvo, almužnu, keď okolo nich prechádzal. No slepý Bartimej nečakal, kým k nemu Kristus príde, že mu položí otázku, čo chce vidieť, či chce byť spasený. Keď počul, že sa blíži Kristus, začal kričať. Ľudia mu hovorili, aby nekričal, možno si mysleli, že Kristus nebude počuť jeho hlas, že neodpovie na jeho prosby. Či sa mu oplatí volať. No slepý Bartimej neprestával kričať. Jeho utrpenie bolo tak veľké, jeho potreba bola tak neodkladná, že bol pripravený prebiť sa pomedzi ľudí, len aby bol vypočutý Bohom.

Dal by Boh, aby aj tí mnohí, ktorí sú slepí duchovne, mohli pocítiť svoju slepotu, aby pochopili, že tento pozemský život je dočasný, že v tomto živote si pripravujeme miesto vo

večnosti. Aby sme pochopili, čo nám hovorí Christos o krásе, o večnej sláve, o večnom živote, aby sme prestali žiť v duchovnej slepote a začali vidieť tú duchovnú krásu. Aby sme sa začali starať o to, aby Christov pohľad spočinul aj na našej tvári.

Jeden príbeh hovorí o slepom otcovi Karpovi. Otec Karp žil v Optinskej pustovni a vyše 20 rokov pracoval v pekárni, kde mníši piekli chlieb a prosfory. No otec Karp bol slepý. No napriek tomu bol neobyčajným podvižníkom. Bol pokorný, mlčanlivý, ku svojim bratom bol vždy láskavý a prívětivý. Starec Leonid o ňom povedal: „**Otec Karp je slepý, ale svetlo vidí.**“ Myslel tým svetlo, ktoré ani vidiaci človek nevidí, duchovné svetlo. Jeho slepota mu nebola na príťaž, ale bola prostriedkom ku dosiahnutiu spásy. S láskou niesol kríž, ktorý na neho naložil Hospodin Boh. Valaámsky igumen Varlaam, ktorý žil v Optinskej pustovni akoby na zaslúženom dôchodku, sa raz spýtal otca Karpa: „**Otec Karp, nechceš ísť do Moskvy? Sú tam výborní lekári, urobili by ti operáciu a ty by si zas videl.**“ Otec Karp sa akoby zľakol: „**Otče, čo ste, ja to vôbec nechcem. Ja svojou slepotou chcem byť spasený.**“

Tak ľahko môžeme vidieť, no vidíme málo a plytko, nie hlboko. Čakajme aj my ten zrak, ktorý sa nám môže odkryť, ak naše srdce bude svetlé a čisté. Blahoslavení čistí srdcom, lebo oni Boha uvidia. A v tej žiare Božej prítomnosti by sme mohli uvidieť aj jeden druhého, každého z nás, ožiareného Božou láskou, žiariaceho slávou večného života. Alebo možno raneného, omráčeného, čakajúceho od nás nie almužnu, milodar, ale oddanosť celým našim životom na základe Božej lásky, aby on videl, aby sa aj pre neho odkrylo už tu na Zemi Nebeské Kráľovstvo.

Tak ako sme počuli v dnešnom Evanjeliu, náš Spasiteľ uzdravil človeka práve v sobotu, nie kvôli tomu, aby ju narušil, ale aby ju svojim skutkom posvätil. Lebo sviatok a nedeľa sa dáva človeku, aby sa človek zamyslel sám nad sebou, aby tieto dni venoval Bohu a svojim blízkym. Sviatočný a nedeľný deň má byť prejavom našej viery, lásky k Bohu a blízkym, srdečnej lásky, ktorá pomáha jeden druhému niesť ťažkosti a tak naplňať zákon Christov.

Prot. Marián Koval'

Slovo na sviatok svätého veľkomučeníka Juraja Vítaza

Vo imja Otca, i Syna, i Svjataho Ducha, amiň. Sláva Isusu Christu!

Drahí bratia a sestry!

Dnes naša Pravoslávna cirkev oslavuje slávneho svätého veľkomučeníka Georgija (Juraja) Vítaza.

Sv. Georgij sa narodil v Kapadokii ako syn bohatých a zbožných rodičov. Jeho otec trpel za Christa a matka sa presťahovala do Palestíny. Už ako dvadsaťročný dosiahol veľkú vojenskú hodnosť. Dalo by sa povedať, že bol obľúbencom vtedajšieho panovníka Diokleciána. Lenže tento cisár sa rozhodol prenasledovať kresťanov. Preto predstúpil pred cisára mladý, smelý, patrične ustrojený dôstojník Georgij a riekol mu: „**Najjasnejší cisár, prečo riešenie vážnych štátnych otázok odkladáš na neurčito a zaoberáš sa páchaním zločinov? Prečo chceš kántriť nevinných ľudí, kresťanov, ktorí verne slúžia tvojej krajine a donucuješ ich, aby sa klaňali modlám, diablom, kým Boha, ktorý stvoril nebo a zem, ani sám neuznávaš, ani im Ho nedovolíš uctiť!**“

Po týchto slovách ešte vyznal, že aj on je kresťan a dodal, že prosí Boha, aby otvoril oči aj cisárovi, aby aj on spoznal Hospodina Isusa Christa, kvôli ktorému je ochotný aj zomrieť. No srdce tohto panovníka bolo zatvrdnuté a rozkázal sv. Georgija mučiť. Celú noc v okovách zotrval vo väznici horeznačky s ťažkým kameňom na hrudi. Na druhý deň ho mučili na kolese, na ktorom stratil veľa krvi, takže umieral. Cisár odišiel do svojho chrámu, aby obetoval bohom za vraždu kresťana Georgija. Boh však nenechal svojho služobníka na potupu pohanom. Anjel koleso zastavil a mučeníka uzdravil slovami: „**Neboj sa, Georgij, Boh tvoj je s tebou!**“

Uzdravený mučeník sa poponáhlal za cisárom, aby sa mu predstavil živý a zdravý a presvedčil ho o moci Christa, za ktorého sa obetuje. Keď ho dav, obklopujúci cisára zbadal, jednomyseľne zvolal: „**Veľký je Boh kresťanov!**“ Cisár sa z toho nepoučil. Jeho manželka Alexandra uverila a volala s ostatnými na slávu Božiu, ale cisár dal všetkých povraždiť. Cisárková sa zachránila pred jeho hnevom, lebo ju odviedli do cisárskeho paláca. Svätého Georgija hodili na tri dni do vápna. Na štvrtý deň znovu živý a zdravý bol predvedený pred cisára. „**Prezrad' mi, Georgij, - prosil cisár mučeníka - akými čarami si tak nepremožiteľný? To nie sú žiadne čary - odpovedal svätec, - to je Božia moc, ktorá ma chráni pred úkladmi diabla, ktorému slúžiš.**“

Po tomto rozhovore sa začali nové muky. Georgija obuli do rozžeravených čižiem s ostrými klincami vyčnievajúcimi tak, aby sa mu zaborili do chodidla a hnali ho v tejto obuvi

do väznice. Potom bol privedený čarodejník Anastáz, aby ho otrávil. Menovaný mu ponúkol vypiť otravu, avšak tá ostala bez očakávaného účinku. **„Ak mŕtveho vzkriesiš – povedal čarodejník svätcovi, – uverím aj ja v tvojho Boha. Urobím aj to – riekol svätý, – ale nie kvôli tebe, ale kvôli ľudu, ktorý pre takých, aký si sám, nepozná pravého Boha.”** Privedli ho na hrob zomrelého. Svätý Georgij sa vrúcnou modlitbou obrátil na Toho, kto je **„Vzkriesenie i život náš”,** pamätajúc na Jeho slová: **„Majte vieru v Boha... i všetko, za čo len budete pri modlitbe prosiť, verte, a bude vám dané”** (Mk 11, 23-25). Ten, kto tieto slová vyriekol, zostal im verný aj tento raz. Mŕtvy vstal. Anastáz tiež splnil svoj sľub. Oslávil Christa spolu s tým, ktorého Juraj vzkriesil a obom za to stáli hlavy.

Na druhý deň znovu ho nútili obetovať pohanským bohom. **„Ukážte mi ich!”** – zvolal mučeník. Cisárovi bolo milé toto Georgijovo zvolanie, lebo sa domnieval, že už ho poslúchne. Svätý mučeník prišiel do jeho svätyne a vyslovením mena Isusovho zbúral všetky jeho modly. V tom sa tu zjavila aj cisárovná Alexandra a prosila mučeníka o modlitbu za ňu. Cisár oboch odsúdil na smrť sťatím hlavy. Bolo to 23. apríla r. 303.

Sv. veľkomučeník Georgij si hlboko do srdca vstúpil slová nášho Spasiteľa. **„Preto, ktokoľvek vyzná ma pred ľuďmi, toho vyznám aj ja pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach”** (Mt 10, 32).

Aj my podľa príkladu tohto mučeníka sa nehanbíme vyznávať Christa. Aj keď v dnešnej dobe nečelíme takému krvavému prenasledovaniu, to prenasledovanie tu je stále, iba zmenilo formu. Je ľstivé a klamné, preto každý, čo sa nazýva kresťan, má svedčiť o Bohu. Tak ako svedčil náš svätec. Najlepším svedectvom je, keď človek vieru v Boha pretransformuje do svojho života. Vtedy ľuďom z nášho okolia nebude treba nič hovoriť, oni prídu sami a povedia: **„Chcem byť kresťan, lebo sa mi páči ako žijete.”**

Amiň. Christos posredi nas!

Jerej Viktor Čabiňak

Jubileum zjednotenia

17. máj 2007 (15. výročie) pre ruský pravoslávny svet bol neobvyklým. V tento deň v moskovskom chráme Christa Spasiteľa **bol podpísaný Akt o kánonickom spoločenstve medzi Ruskou pravoslávnu cirkvou v zahraničí a Moskovským patriarchátom.**

Ruská pravoslávna cirkev v zahraničí vznikla v dôsledku boľševického prevratu v Rusku v roku 1917 a následnej občianskej vojny. Ani nie rok po uchopení moci sovietska vláda prijala dekrét o "Odluke cirkvi od štátu a škôl od cirkvi". Tento dekrét kodifikoval znárodnenie cirkevného majetku (chrámov, škôl, seminárov a cirkevných ústavov). Za jednu z prvých úloh určoval ateizáciu spoločnosti a prenasledovanie spojené s fyzickou likvidáciou duchovných, ktorí boli zbavení štátneho občianstva. V dôsledku revolúcie a občianskej bratovražednej vojny zahynulo okolo 10 miliónov ľudí a 3 milióny z Ruska emigrovalo, stali sa utečencami bez domova. Jedinou útechou a nádejou v cudzom svete sa stala viera a Pravoslávna cirkev. S civilným obyvateľstvom emigrovala aj veľká skupina archijerejev a duchovných. Časť z nich bola nápomocná aj pri vzkriesení pravoslávia na Slovensku.

Medzitým v Sovietskom zväze pokračovalo prenasledovanie a utlačanie duchovných a náboženského života. Rukami boľševikov zahynulo 37 biskupov a viac ako 1000 svjaščennikov. V roku 1927 pod tlakom vlády Moskovský patriarchát prijal Deklaráciu, v ktorej sa vyzývali všetci ruskí pravoslávni veriaci k poslušnosti a lojalite ku stalinskému režimu. Na čelo patriarchátu bol menovaný metropolita Sergej (Stregorodskij).

V dôsledku toho ruská emigrácia na svojom prvom zahraničnom Sneme v Sremských Karlovciach v Srbsku (november-december 1921) vytvorila autonómnu Cirkev, ktorá dostala názov Ruská pravoslávna cirkev v zahraničí. Na jej čelo bol zvolený metropolita Antonij (Chrapovickij). Vzájomné vzťahy s Mo-

skovským patriarchátom boli prerušené a bola odmietnutá akákoľvek spolupráca s komunistickým Ruskom.

S približovaním sovietskych vojsk na Balkán v čase druhej svetovej vojny vedenie RPCZ sa rozhodlo emigrovať ďalej na Západ. V roku 1949 sa presťahovalo do USA. Jej administratívnym centrom sa stal New York. Tato Cirkev žila svojím životom so svojou autonómnou štruktúrou a kánonickými pravidlami.

Po rozpade Sovietskeho zväzu v roku 1990 a uskutočnených zmenách politického kurzu v Ruskej federácii nastali zmeny aj vo vzťahu štátu k Cirkvi. Cirkev sa prestala obmedzovať svetskou mocou a bola zbavená prekážok pre plnenie svojho poslania. Boli otvorené nové chrámy, monastiere a cirkevné obce, vytvorené podmienky pre prípravu duchovných kádrov. V dôsledku toho v RPCZ vznikol prúd za zblíženie s Moskovským patriarchátom. **Na čelo tohto prúdu sa postavil v poradí jej piaty prvohierarcha metropolita Lavr (občianskym menom Vasil' Škurla, náš rodák z Ladomirovej). Na čelo RPCZ bol zvolený v roku 2001 a bol to prvý hierarcha neruského pôvodu, čo mu umožňovalo slobodnejšie sa pohybovať v myslení a činoch.**

Začala sa usilovná práca na hľadani styčných bodov a prekonávaní rozdielov. Vyvrcholenie tohto úsilia sa odohralo 17. mája 2007 podpísaním Aktu o kánonickom spoločenstve medzi oboma sesterskými cirkvami. **Ceremoniál podpísania Aktu sa uskutočnil v Chráme Christa Spasiteľa v Moskve. Za Ruskú pravoslávnu cirkev v zahraničí tento Akt podpísal jej prvohierarcha Lavr a za Moskovský patriarchát patriarcha Alexij II.** za prítomnosti tisícky veriacch a najvyšších predstaviteľov štátnej moci RF. Po slávnostnom podpísaní nasledovala spoločná bohoslužba predstaviteľov oboch Cirkví a spoločné prijímanie (príčašcanije) hierarchov. Cárské vráta v priebehu celej bohoslužby boli otvorené podľa paschálneho poriadku, čo znamená veľkú radosť.

Tento Akt pre pravoslávnych Rusov sa stal veľkým duchovným a kultúrnym prínosom. Radosť z pocitu príslušnosti k jednému národu, nedelenému na "bielych" a "červených", radosť z návratu do svojich historických koreňov, do tých duchovných hodnôt, ktorými vekmi žilo Rusko.

Väčšiu radosť z tejto udalosti mali emigranti už druhej a tretej generácie, ktorí pricestovali do Moskvy z rôznych krajín sveta v počte okolo 600 osôb so svojimi duchovnými. V ich očiach sa objavovali slzy radosti od šťastia. Vyjadrovali slová a pocity chvály na adresu vладыky Lavra, ktorý privedol ich ku jednote, pomohol prekonať takmer storočné oddelenie a vzájomnú nevráživosť, pomohol postaviť bodku za bratovražednou občianskou vojnou.

PhDr. Michal Škurla

Modlitba v dejinách Izraela (II)

Na podporu modlitby Božieho ľudu Duch Svätý vnuká ľuďom žalmy. V nich nachádzame dejiny zmluvy ľudu s Bohom, spojené s malými osobnými históriami radosti i zármutku, vďačnosti i túžby, kontemplácie i úsilia, dôvery i protestu, súcitu i hnevu.

Modlitby žalmov vychádzajú z rozličných životných situácií, neraz v nich cítime chuť samoty (Ž 55,7; 11,1). Text je akýsi hrmotnejší či chaotickejší, než aký zvyčajne pri modlitbe očakávame. Práve v žalmoch vidíme, že sa v nich Boh volá s krikom, neraz až s revom, to preto, že ide o všetko, že človek s dušou i telom potrebuje Boha (Ž 63,2). Telo so svojím trápením, ale aj radosťou má v modlitbe také miesto, ako sám život (Ž 22,38). **„V žalmoch nachádzame hymny, modlitby nárekov alebo vďaky, prosebné osobné modlitby i spoločenstva, kráľovské spevy i spevy pútnikov, ako aj múdroslovné meditácie. V žalmoch je jednoduchosť. Je v nich hlboká túžba po Bohu, vyjadruje sa v nich ťaživá situácia veriaceho, obliehaného zástupom nepriateľov a je v nich prítomné všetko to, čo je vo svete dobré“** (Viganò, 1998, s. 9).

Modlitba Božieho ľudu sa rozvíja v rodine, pri Arche zmluvy a potom v chráme. Modlitbe učia rodičia, kňazi a proroci. Vedúcou myšlienkou modlitby žalmov je dôvera. Táto dôvera v Boha a v Jeho opateru sa v modlitbách odzrkadľuje prosením a ďakovaním. Neraz prosebník ďakuje ešte skôr, ako by sa dačo stalo (Ž 22, 25nn; 140,14).

Ak človek od Boha očakáva dobro, mal by vedieť, že s dobrom Boh dáva sám seba. Človek vyjadruje radosť, že nad tým, že žije pred Božím zrakom, že je s Bohom, že býva v jeho dome (napr. Ž 16; 25,14) (Dufour, 2003).

Ako **„stáť pred Pánom“**, učila chlapca Samuela jeho matka Anna. Od kňaza Héliho sa Samuel dozvedel, ako počúvať Božie slovo: **„Hovor, Pane, lebo tvoj služobník počúva“** (porov. 1 Sam 3, 9). Dávid je naozaj kráľom, ktorý sa modlí a zostavuje žalmy pre svoj ľud a v jeho mene. Modlitba žalmov je modlitbou osobnou i modlitbou komunitnou, používa sa v jeruzalemskom chráme i v synagógach a šíri sa vo všetkých židovských spoločenstvách

po svete. Zahŕňa celé stvorenstvo a všetky historické udalosti. Pripomína Božie prísľuby a očakávanie Mesiáša.

Neskôr aj Isus používa žalmy a vnáša do nich nové svetlo. Kto sa modlí žalm tak, ako sa ho modlil Isus, cíti v modlitbe novú silu (Viganò, 1998).

Môžeme povedať, že kniha Jóbova je jedinou dlhou modlitbou. Musíme si tu všimnúť hlavne úžasnú úprimnosť a dĺžku rozvíjajúceho sa príbehu. Jób je unavený a zlomený, pre svoje vnútorné biedy trpí väčšími než pre vonkajšie bolesti a údery osudu, ktoré ho hojne stihajú. Jób je človek, ktorý sa pýta, snaživo a úzkostlivo skúma svet a znova a znova stojí pred nepochopiteľnosťou. „Ty

si stvoril bolesť. Chcel si ju, a to nie ako jemné a ľahké korenie života, ktoré udržiava život zdravým a sviežim. Stvoril si more bolesti, orgie utrpenia. A nechápem, prečo boli také nevyhnutné, aby udržali svet. Tvoj svet. Mal si svoje dôvody, aby si stvoril moria bolesti, a stvoril si ich. A prechádzaš sa ponad tieto moria súz“ (Lippert, 2002, s. 102).

Jóbov príbeh však končí súladom medzi Jóbovou vôľou a vôľou Boha. Ak si môžeme dovoliť vysloviť o tejto knihe nejakú hypotézu, píše von Allmen (1987), tak jedine tú, že jednou z hlavných tém knihy je nasledujúca myšlienka: „**Každý, kto si kladie neľahké otázky, dostane odpoveď až po dlhom a úprimnom zápase so Stvoriteľom, ale zároveň prestane odporovať. Pravou odpoveďou na Knihu Jób je modlitba. Kniha obhajuje tézu, ktorá sa viaže k najzložitejšiemu problému, a to je: Ako je možné, že bezúhonný človek môže tak trpieť?**“ (tamže, 146).

Radu, ako sa zachovať v utrpení, dáva trpiacim aj stredoveký teológ a filozof Gerson. Ten ľuďom v utrpení radil: „**Diabli sa treba vysmiať.**“ Utrpenie je podľa neho ako diabol, ale netreba sa ho báť. Radí ísť do boja aj s diablom utrpenia. Aj v utrpení treba podľa Gersona hľadať niečo pozitívne, čím nám ono prospeje. „**V každom utrpení je aj niečo pozitívne. Keď si to človek uvedomuje, pomáha mu to utrpenie znášať. Zakúsil to vo svojom veľkom utrpení aj biblický Jób, a preto na jednom mieste hovorí: 'Vysmeješ sa skaze' (Jób 5, 22)**“ (Kišš, 2010, 158 s.).

Modlitba bola významnou súčasťou života izraelského ľudu. Židia sa modlievali často. Normálne sa mali modliť denne tri razy a to: ráno (1Mjž 19, 27), popoludní (1Mjž 24, 63) a večer (1Mjž 28, 11). Modlitby ranné a popoludňajšie sa mali konať v čase každodenných chrámových obetí. Keď prišla hodina modlenia, pomodlili sa na tom mieste, kde sa práve nachádzali. Doma sa modlili vo vrchnej sieni (Sk 10, 9). Farizeji sa radi modlili na rohoch ulíc a na verejných zhromaždeniach, aby ich videli ľudia (Mt 6, 5). Samozrejme, modlitby sa konali aj v chráme a v školách (Sk 3, 1; Lk 1, 9-10). Pri modlitbe mali Židia rôzne postoje. Obyčajne stáli

(Lk 18, 11) so sklonenou hlavou a sklopeným zrakom (Lk 18, 13). Niekedy padali na kolená, čo sa však stávalo len pri zvláštnych príležitostiach. Aj Isus Christos v Getsemanskej záhrade kľakol na kolená (Lk 22, 41) a padol na svoju tvár (Mt 26, 39). Keď sa modlili Židia v chráme, obracali svoju tvár k svätyni. Obyvatelia Jeruzalema sa pri modlitbe obracali smerom k chrámu. Židia,

byvajúci v iných mestách Palestíny alebo v cudzine, obracali svoju tvár do strany, kde ležal Jeruzalem (1 Kr 8, 41; Dan 6, 10). Pri rannej a večernej modlitbe si Židia pripínali pamätné fylakteria, jeden na hlavu – pomedzi oči, druhý na ľavé rameno (5Mjž 6, 8). Boli to kožené alebo medené pásky, do ktorých boli vsadené pergamenové stužky s niekoľkými slovami Zákona. Farizeji používali tieto pamätné nápisy nielen pri súkromnom modlení, ale nosili ich aj na verejné vystúpenia, robiac to veľmi nápadne, aby ich ľudia už zďaleka zbadali (Mt 23, 5) (Kováčiková, 2019).

**PhDr. PaedDr. Ladislav Moravík, DiS.
VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava**

Použitá literatúra:

- ALLMEN, J.-J. et al. Biblický slovník. Praha : AΩ, 1987. 360 s.
- DUFOUR, L. X. et al. Slovník biblickej teológie. Trnava : Dobrá kniha, 2003. 1094 s. ISBN 80-7141-414 X.
- KIŠŠ, I. Etická čítanka pre mládež. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 2010. 175 s. ISBN 978-80-7140-327-2.
- KOVÁČIKOVÁ, M. Náboženské obrady. In: Lutherus. ISSN 2644-6138, roč. I., č. 17 – 6. november 2019, s. 7.
- LIPPERT, P. Človek Jób hovorí s Bohom. Bratislava : Vydavateľstvo LÚČ, 2002. 180 s. ISBN 80-7114-374-X.
- ROPS, D. Biblia a jej ľud. Trnava : Dobrá kniha, 1991. 361 s. ISBN 0-919865-64-X.
- VIGANÒ, A. La preghiera. Torino : Editrice Elle Di Ci Leumann, 1998. 37 s. ISBN 978-88-89746-17-2.

O trpezlivosti

Trpezlivý dosahuje každú cnosť; a u koho nieto trpezlivosti, ten nie je schopný stať sa cnostným. Trpezlivosť – matka statočnosti; ňou slávny život spravodlivých, ktorí sa cvičiac v trpezlivosti, získali zhovievavosť Hospodina. V človeku reptajúcom (spurnom) niet dobrého rozpoloženia k práci, pretože lenivosť je nerozlučná so spurnosťou. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Prekážky na ceste pokánia (5)

Pri splnení predložených požiadaviek a pri dosiahnutí patričných kajúcich dispozícií, pred kajúcim sa hriešnikom vynoria sa svojho druhu prekážky, na prekonanie alebo odstránenie ktorých vyžaduje sa viacej alebo menej patričná dávka intenzívneho úsilia v zbožných cvičeniach.

Pre väčšiu časť kresťanov objavujú sa prekážky už na samotnom počiatku pokánia. Takýmito prekážkami pre jedných sú ustavičné, zaužívané zábavy a rozptýlenia, návyk k novým dojmom, záľuba v predstaveniach (divadelných, filmových a iných), rôzneho druhu podujatiach a hodovaniach, záľuba v hudbe, slávnostných večerách a pod.; návyk k stálym striedaniam dojmov nezriedka vedie až k tomu, že tí, ktorí ho nadobudli, ani na minútu nemôžu ostať sami so sebou. Pre iných prekážkami sú životné potreby a prehnaná starosť o každodenný chlieb; pre ďalších nadmierne starosti o zabezpečenie budúcnosti, o získanie prostriedkov pre život nie vhodnými alebo ešte lepšie nevhodnými prostriedkami; v neposlednom rade pre iných je to starosť o bezprácný zisk, ľahký zárobok, vášeň k ziskom, či všeobecne záľuba orientovaná na životné záujmy. Všetci títo a im podobní ľudia nemôžu náležitým spôsobom vstúpiť do seba, skoncentrovať sa, spamätať sa, a preto u nich ani nemôže byť náležité skrušenie srdca a potrebné pokánie.

Okrem toho sú prekážky pri uskutočňovaní pokánia z pohľadu duševného rozpoloženia kajúcnika. Jeden vo svojej domýšľavosti nevidí svoj neuspokojivý vnútorný stav, svoje nedostatky, hriechy a poklesky; iný z dôvodu mravnej nevypelosti, nezrelosti a slabej orientácie či nevedomosti v mravných otázkach a pravidlách; ďalší možno by seba aj odsúdil a

povzdychol by k Bohu nad svojimi hriechmi, no on nevie a ani nemôže poznať svoje hriechy, pokiaľ ho iní nepoučia, neukážu mu silu hriechu; iný by sa aj rozľútosťil nad sebou, povzdychol nad svojím žalostným mravným stavom, avšak uvedomujúc si, že takýto stav je vlastný všetkým ľuďom, nevie, nepozná a ani nechápe nič lepšie. Takíto ľudia nemôžu priniesť ozajstné pokánie, ak sám Hospodin nedá im nejakú osobitnú blahodätnú príležitosť k poučeniu i napomenutiu ich k poznaniu, uvedomeniu i známosti hriešneho stavu.

V ďalších krokoch vedúcich k pokánIU, keď je človeku potrebná rozhodnosť zanechať hriech, objavuje sa prekážka spočívajúca v bezmocnosti vedomia a slabosti vôle. Bezmocnosť vedomia a slabosť vôle - to sú choroby našej doby. Človek vidí v sebe hriech, avšak nemá dosť síl zanechať ho; preto v jeho vedomí nie je dostatočne silných a jasne vedomých dôvodov odporovať hriechu, nie je náležitej protiváhy a preto nie je ani náležitej odhodlanosti a rozhodnosti. Krajný stupeň takejto bezmocnosti vyjadruje sa tým, že oddaný hrie-

chu upadá do beznádeje a zúfalstva vo svojom zlepšení, náprave a odsudzuje seba na večnú záhubu. Do takéhoto stavu prichádzajú obyčajne ľudia, ktorí holdujú alkoholu, drogám, ďalším iným závislostiam a pod. Nakoniec možno uviesť ešte svojho druhu inú prekážku, ktorá sa týka posledného deja pokánia - ústneho vyznávania hriechov počas spovede. Tou prekážkou je klamná (falošná) hanba pred kňazom. Ústna spoveď má veľký morálny význam: ona je tým spasiteľným prostriedkom, ktorým hriešna nečistota, zasiatá do srdca, vyvrhne sa von a duša sa od nej oslobodzuje, odľahčuje a očisťuje. Klamná hanba zadržáva hriech, ponecháva nespokojnosť v duši a oslabuje silu pokánia tým, že ho čini neúplným, neúprimným a bez blahodäte. Takéto **neúplné pokánie nemôže získať Božie zalúbenie a darovať duši úplné odstránenie hriechov**, alebo ešte lepšie úplné oslobodenie od hriechov.

Pre odstránenie týchto spomínaných a ďalších iných prekážok je nutné pripravujúcim sa k pokániu predovšetkým pripomenúť, že ozajstné pokánie je pre nás vec najvyššej vážnosti a preto každý z nás má sa k nemu zachovať čo najserióznejšie a prejaviť aj hojne úsilia. Hlavnými pomôckami pre túto činnosť majú byť pôst a modlitba. Bez pôstu nemožno získať strach Boží a ozajstné skrušené srdce. A úprimná modlitba je zas tou vodou, ktorá hasí rodiace sa v nás zlé myšlienky. Pôst a nočné bdenia pokorujú dušu, lebo je napísané: „**Pozri na moju pokoru a na moju tieseň a odpusť všetky moje hriechy**“ (Ž 24, 18). Ak duša prinesie tieto plody, Boh jej za to udelí milosrdenstvo.

Prot. Peter Kormaník

VYHÝBANIE SA MÁRNIVEJ MÚDROSTI

Hľadaj iba také učenie, ktoré vyvoláva, živí a upevňuje v tebe lásku k Bohu. Povrchné poznanie odďaľuje nás od náboženstva (religióznosti), základné – opäť vracia k nemu. Osvietenie prináša blahé plody spoločenstvu iba vtedy, keď jeho základom je viera. Chudobná je ľudská múdrosť, keď je vedená iba svojím vlastným svetlom alebo lepšie svojou temnotou. Choď cestou, ktorá vedie k Bohu, a touto cestou sa budeš približovať k múdrosti. Cesta k Bohu je známa: zbožné rozmyšľanie, modlitba, viera. Čím viac človek poznáva, tým viac vidí, ako málo je poznané v porovnaní s nepoznaným a nedostupným poznaním. Všetko naše pozemské poznanie je iba poznanie čiastočné; plné poznanie je pred nami, v budúcom živote. Vedz, čo treba poznať a rob, čo je potrebné. Dobrý strom prináša nielen kvety, ale aj plody. (**Sv. Filaret, metropolita moskovský**)

UŽ NEHREŠ, ABY ŤA NEPOSTIHLO NIEČO HORŠIE (Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Potom Isus našiel tohto človeka v chráme a povedal mu: Pozri, ozdravel si! Už nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie!“ (Jn 5, 14).

Pozri, ozdravel si! Už nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie! Čomu nás to učí? Po prvé, že jeho choroba vznikla pre jeho hriechy. Po druhé, že učenie o pekle je pravdivé. A po tretie, že trest a utrpenie v ňom budú večné. Kde sú tí, čo hovoria: keď som zabil, netrvalo to ani hodinu, smilnil som tiež len krátky čas, to naozaj budem navždy potrestaný? Ale veď aj nevládný nehrešil toľko rokov, koľko rokov znášal trest, a takmer celý svoj život prežil v neprestajných mukách. Hriechy sa posudzujú nie podľa dĺžky ich konania, ale podľa podstaty priestupku. Pritom je potrebné vziať na vedomie aj to, že aj keby sme znášali ťažký trest za svoje predchádzajúce hriechy, a znovu by sme do nich padli, znovu budeme podrobení trestu, ktorý bude ešte ťažší, a je to úplne spravodlivé. Kto sa po treste nepolepší, ten ako bezcitný a pohrdavý bude podrobený ešte ťažšiemu trestu. A na potrestanie a napomenutie padlého by mal stačiť jeden trest. No keď sa z trestu nepoučí, znovu bude robiť to isté, tak podľa spravodlivosti je znovu podrobený trestu, ktorý na seba sám privoláva. Keď tu, po treste za hriechy znovu padáme do tých istých hriechov, podrobujeme sa ešte ťažšiemu trestu, nemali by sme sa o to viac báť a chvieť pri očakávaní budúcich neznesiteľných múk, keď tu hrešíme a pritom neznášame žiadny trest? Možno sa opýtate, prečo nie sú všetci trestaní tým istým spôsobom? Veď poznáme mnoho skazených ľudí, ktorí majú dobré zdravie a hojne si užívajú svoj blahobyt. Nemali by sme sa na to spoliehať. Takých ľudí by sme mali viac ľutovať. To, že tu teraz neznášajú žiadne utrpenie, je príslubom ťažšieho trestu tam. Pavel, objasňujúc to, hovorí: **„Teraz súdení, sme Pánom trestaní, aby sme neboli odsúdení so svetom“** (1Kor 11, 32). Tu je to výchova, naprávanie, tam – trest. Pýtate sa, či sú všetky choroby následkami hriechov. Nie všetky, ale väčšina. Niektoré sú aj z ľahostajnosti. Obžerstvo, opilstvo a nečinnosť (absencia pohybu) tiež spôsobujú ochorenia. Potrebné je držať sa iba jednej veci – aby sme každú ranu znášali s vďačnosťou. Niektoré choroby sú následkami hriechov. Niektoré sú dopustené z dôvodu našej výchovy v dobre, ako Boh hovorí Jóbovi: **„Nemysli si, že som s tebou konal inak, ale tak, aby si sa javil spravodlivým“** (Jób 40, 3). Ale prečo týmto bezvládnym Christos ukazuje na ich hriechy? Tomu, ktorého spomína Matúš, hovorí: **„Dúfaj, dieťa, odpúšťajú sa ti hriechy“** (Mt 9, 2), ale tomu: **pozri, ozdravel si! Už nehreš.**

Viem, že niektorí odsudzujú toho bezvládneho, lebo vraj potom bol medzi žalobcami Isusa Christa práve kvôli týmto slovám, ale čo povedať o tom, ktorý podľa Matúša počul skoro tie isté slová? Aj jemu bolo povedané: **Odpúšťajú sa ti hriechy**, no počul to nie z toho dôvodu, ako môžeme jasne vidieť z nasledujúceho. Evanjelista hovorí, že **po uzdravení ho Isus našiel v chráme**, čo je prejavom veľkej zbožnosti: nešiel na trhoviská a oslavovať, neoddával sa prejedaniu alebo ľahostajnosti, ale trávil čas v chráme, hoci v ňom od všetkých musel znášať násilie a prenasledovanie, ale ani trochu ho to neprinútilo opustiť chrám. Čiže, Christos, stretnúc ho po rozhovore so Židmi, mu nič podobné nenaznačil. Ak by ho chcel usvedčiť, tak by mu povedal: znovu sa vraciaš k predchádzajúcemu, po uzdravení si sa nestal lepším? No nič také nepovedal, len ho do budúca varuje.

Prečo to nepripomínal, keď uzdravoval chromých a mrzákov? Myslím si, že u bezvládných boli choroby následkami hriechov, no u ostatných boli prirodzené. Ak by tak nebolo, tak to, čo povedal tým, povedal by aj druhým. Keďže je to ochorenie závažnejšie než všetky ostatné, tak cez to väčšie sa uzdravuje aj to menšie. Christos, keď niekoho uzdravil, prikázal mu vzdávať vďaku Bohu, no cez neho tým ovplyvňoval aj iných. Tak aj tu pri nevládných dohovára všetkým ostatným, ovplyvňuje aj iných a vstúpuje to isté, čo povedal im. K tomu je potrebné dodať, že v duši nevládneho videl veľké utrpenie, preto ho poučuje ako človeka, ktorý je schopný prijať poučenie, ohradzujúc jeho zdravie aj dobrodením, aj strachom z budúcich ziel. Tiež sa pozrite, ako je Christovi cudzia pýcha. Nepovedal: Pozri, ja som ťa uzdravil. Ale povedal: **Pozri, ozdravel si! Už nehreš!** Tiež nepovedal: nehreš, aby som ťa nepotrestal; ale iba: **Aby sa ti nestalo niečo horšie.** Oba výroky sú neosobné, pritom ukazuje, že zdravie mu bolo vrátené viac blahodaťou, než zásluhami. Neukazuje, že je od trestu oslobodený, lebo je toho hoden, ale vyjadruje, že je zachránený ľudomilnosťou. V opačnom prípade by povedal: Pozri, znášal si už dostatočný trest za svoje hriechy, do budúca buď ostražitý. No nepovedal to tak. Ako povedal? **Pozri, ozdravel si! Už nehreš!** Toto by sme si mali častejšie opakovať sami v sebe, aj keď budeme potrestaní, aj od trestu oslobodení, nech si každý sám v sebe hovorí: **Pozri, ozdravel si! Už nehreš!** Ak budeme pokračovať v hrešení a pritom nebudeme podrobení trestu, tak si opakujme tento výrok apoštola: „**Božia добрota nás vedie k pokániu; v zatvrdnutosti svojho nekajúceho srdca si zhromažďujeme hnev**“ (Rim 2, 4-5). No Christos nie je len posilou tela, bezvládnemu ukázal aj iný dôležitý dôkaz svojho Božstva. Slovmi: **už nehreš** ukázal, že pozná všetky jeho predchádzajúce hriechy, preto by Mu mal veriť aj to, čo sa týka jeho budúcnosti.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на Ин. 5:14 (optina.ru)

Preložil z ruského jazyka: **Prot. Marek Ignacik**

O TRPEZLIVOSTI

Teraz je všetko premenlivé a nie je nič spoľahlivé. Trpezlivosť, bratia, i všetko sa pomínie.
(Starec Paisij Svätohorec)

MEDZI NEBOM A ZEMOU (X)

Modlitba za chrám

„O svätim chrámi sém, i s víroju, blahovínijem i stráchrom Bóžijim vchodáščich voň, Hóspodu pomólim-sja“ (Za tento svätý chrám a za tých, ktorí doň s vierou, zbožnosťou a bážňou Božou vchádzajú, k Hospodinovi pomodlime sa).

Svätá Liturgia sa nemôže slúžiť, pokiaľ nie je na prestole (oltári) antimins. Je to obrus v vyobrazení pokladania Christa do hrobu, v ktorom sú zašité ostatky svätých mučeníkov. Niekedy sa slúžila Liturgia na hroboch mučeníkov, keď ešte neboli postavené chrámy. Na antiminse sa môže slúžiť kdekoľvek, keď nie je nablízku chrám. Je posvätený svätým myrom, keď sa posväcuje prestol a je na ňom podpis biskupa. V mnohých prípadoch sa stáva, že v čase svätej Liturgie a po cherubínskej piesni z neho vychádza nádherná vôňa svätých ostatkov.

Jeden kňaz, otec Dimitrij, hovoril, že počas cherubínskej piesne celý oltár voňal, akoby z neho vychádzal maličký stĺp dymu a aj celý chrám voňal.

My chrám nazývame aj cerkov (napr. v Čechách cirkve). Vieme, že Cirkev je mystické Telo Isusa Christa, ktorého členmi sme my veriaci kresťania. Na ikonách svätých apoštolov Petra a Pavla vidíme, ako držia v rukách chrám, ktorý symbolizuje Cirkev Christovu postavenú na Zemi. Človek nemôže dať iný základ Cirkvi, ako dal Christos a preto sa zobrazuje na ikone ako svätý chrám.

Chrám sa nazýva svätým preto, že v ňom cez sväté Evanjelium prebýva sám Christos, Bohočlovek a náš Spasiteľ. Po druhé, chrám je posvätený a svätý preto, že sa v ňom nachádza svätý oltár – prestol a tiež žertvenník, kde sa pripravujú Sväté Dary a antimins, na ktorom sa prináša nekrvavá obeť Isusa Christa – Eucharistia.

Na svätom prestole sa okrem antiminsu nachádza darochraniteľnica, v ktorej je uložená svätá Eucharistia pre tých, ktorí sú chorí.

Svätý Maxim Vyznávač hovorí, že Cirkev a chrám sú medzi sebou zviazané ako duša a telo človeka. Dušu vidíme? Nie, nevidíme. Telo vidíme a hovoríme: „Hľa človek“. Preto keď vidíme chrám, tak hovoríme, že je to cerkov – Cirkev. Prvým miestom - chrámom – Cirkvou bola miestnosť v Jeruzaleme, kde sa uskutočnila Tajomná večera, na ktorej Christos ustanovil Eucharistiu. Ďalšie chrámy boli v domoch, kde sa apoštoli stretávali s veriacimi ľuďmi, kázali Evanjelium a prijímali Eucharistiu. Po ukameňovaní archidiakona Štefana, ktoré znamenalo začiatok prenasledovania kresťanov, kresťania sa začali od tohto momentu stretávať na poliach, v lesoch, jaskyniach a v katakombách. Katakomby

vidíme najmä v Ríme, kde v podzemnom labyrinte kresťania pochovávali mučeníkov, ale aj bežných kresťanov do postranných častí stien. Počas tohto ťažkého obdobia prenasledovania bolo ich tam uložených niekoľko miliónov.

V čase veľkého prenasledovania Numeriána, syna rímskeho cisára Marka Aurélia, množstvo kresťanov utiekalo do katakomb svätých Chriantha a Dárie. Uvideli ich pohania a spolu

s vojakmi zakryli všetky východy a diery, odkiaľ prichádzal vzduch do katakomb, aby udusili všetkých kresťanov, ktorí sa tam skrývali. Takýmto spôsobom oddali kresťania svoje duše umierajúc od mučenia. Keď po mnohých rokoch boli tieto katakomby odkryté, našli v rukách týchto kresťanov sväté čaše a ďalších kresťanov našli pri hrobch svätých mučeníkov, ktorých tam už predtým pochovali. S najväčšou pravdepodobnosťou pred svojou smrťou všetci títo kresťania prijímali svätú Eucharistiu a zomreli pevne držiac sväté čaše vo svojich rukách.

Svätý Štefan, rímsky biskup, počas prenasledovania cisára Valeriána prijal mučenícku smrť spolu s ďalšími kresťanmi. Svätý Štefan slúžil svätú Liturgiu v katakombách. Keď rímski vojaci objavili ich úkryt, vošli do vnútra s vytasenými mečmi. Keď vošli do vnútra, uvideli ako svätý Štefan slúži svätú Liturgiu. Akási strašná sila ich zastavila a zbavila ich reči až do skončenia svätej Liturgie. Keď skončila bohoslužba, chytili svätého Štefana, hodili na zem a odsekli mu hlavu spolu s ďalšími kresťanmi, ktorí sa tam v tej chvíli nachádzali.

Zdroj: АНАГНОСТОПУЛОС, С.: 2016. Беседы о литургической жизни Церкви. Санкт-Петербург. 2016, с. 69.

ThDr. Ján Pilko, PhD.

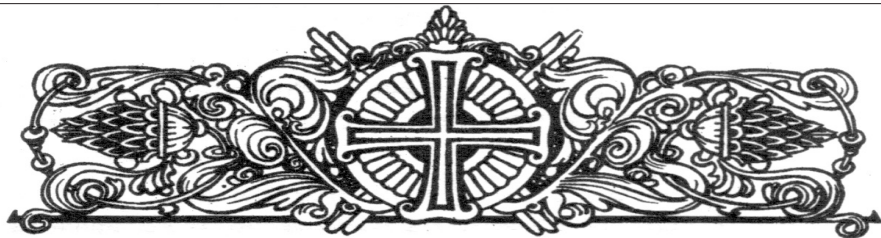
LÁSKA

Syn môj, s pokorou konaj svoje skutky, a budeš milovaný bohumilým človekom. **(Sir 3, 19)**
Kto sa Bohu páči, ten je aj ľuďom príjemný. Nikdy nežiadaj, aby ťa v tomto živote niekto miloval a ctí ťa, aby si voľnejšie mohol súcitiť s ukrižovaným Christom. **(ctihodný Nikodém Svätohorec)**

Láska blížneho k nám je v našich rukách. Absolútne závisí od sily a hĺbky našej lásky k blížnemu. **(ctihodní Varsonofj Veľký a Ján)**

Ak chceme, aby nám verili, budeme žiť dobre. Ak chceme, aby nás milovali, aj my budeme milovať. **(ctihodný Izidor Pelusiota)**

Sme povinní všetkých milovať, ale aby milovali nás nesmieme vyžadovať. **(ctihodný Anatolij Optinský (Zercalov))**

NIEKTORÉ ČRTY HISTORICKÉHO ASPEKTU PÔSTU A JEHO UPLATNENIE V CIRKVI (1)

Ustanovené pôsty v Cirkvi

Snahou každého veriaceho kresťana má byť mravné zdokonaľovanie. Sám Zakladateľ Nového Zákona náš Spasiteľ Isus Christos túto požiadavku nevyhnutne vyžadoval od svojich nasledovníkov a v skutkoch sebazaprenia ukázal im aj nevyhnutný prostriedok pre dosahovanie tohto cieľa. K takýmto skutkom nepochybne patrí aj pôst ako jeden z prostriedkov mravného zdokonaľovania. Sväté Evanjelium jasne svedčí o tom, že sám Isus Christos posvätil pôst svojím vlastným príkladom, keď počas 40 dní a 40 nocí, prebývajúc v modlitbe, bez jedla a nápoja, pripravoval seba na verejné (spasiteľné) slúženie ľudskému pokoleniu. Aj počas svojho slúženia mnohokrát ukazoval svojim nasledovateľom na nevyhnutnosť pôstu. **„Prídu však dni, hovorí Christos, keď im ženích bude vzatý, a vtedy, v tie dni, sa budú postiť“** (Mk 2, 20). Isus Christos nie je proti pôstu a pôst ako taký neodmieta, ale táto chvíľa, keď ako ženích pozýva na svadbu svojich priateľov – teda zhromažďuje okolo seba hostí, aby spolu s Ním vytvorili nové spoločenstvo, nový ľud Boží – Cirkev, pôst sa jednoducho vylučuje. **„Prídu však dni...“**, t.j. dni utrpenia Spasiteľa a vtedy **„sa budú postiť.“** A vo svojej reči o trpiacich posadnutosťou zvestuje takúto pravdu: **„Tento rod (démonov) nevychádza ináč, len s modlitbou a pôstom“** (Mt 17, 21).

Majúc pred sebou príklad a poučenia Isusa Christa, tiež Jeho sv. apoštoli považovali pôst za nevyhnutný skutok (podvih) sebazaprenia. Tak sv. apoštol Pavel, keď hovorí o diele svojho misijného poslania a osobného zainteresovania v danej službe, nezabúda ani na pôst: **„Vo všetkom predstavujeme seba (tým myslí všetkých apoštolov a aj seba) ako Boží slúžobníci, v mnohej trpezlivosti, v súženiach, nedostatkoch, v úzkostiach, v ranách, vo väzeniach, v nepokojoch, v námahách, v bdeniach, v pôstoch...“** (2 Kor 6, 4-5). Takto sa pôst dostáva na vysokú pozíciu nevyhnutnosti a záväznosti pre každého kresťana: krotí telo, osvecuje dušu a upriamuje k Bohu celého človeka. Sv. Atanáz Veľký v slove „O panenstve“ takto zobrazuje blahodarný vplyv pôstu na človeka: **„Pôst uzdravuje chorých, vyháňa démona, odkláňa zlé myšlienky, osvecuje um, očisťuje telo, vyvyšuje človeka k Božiemu prestolu“**. Takýto význam udeľuje pôstu aj sv. Gregor Nyský. Hovorí: **„Keď sa postíme, vtedy naše oči pozerajú jasne, čisto, nohy chodia rázne, ruky pracujú s náležitou pevnosťou, reč postiaceho sa je zrozumiteľná (jasná) a upravená, um svetlý a vtedy sa človek naozaj podobá Bohu“** (Slovo pri vstupe do sv. Štyridsiatnice). Aj sv. Cirkev s cieľom pohnúť svojich verných k nevyhnutným skutkom pre mravné zdokonaľovanie ustanovuje a uzákoňuje pôsty. V cirkevných poriadkoch, ústavoch

a bohoslužbách sú ukázané dokonca aj pravidlá ozajstného bohumilého pôstu: nielen samotné obmedzenie v jedle a nápojoch má byť zachované počas pôstnych dní; popri tom je ešte nevyhnutné cvičiť sa v uvažovaní o Bohu, cvičiť sa v modlitbe, v zdržanlivosti od vášní a v konaní skutkov kresťanského milosrdenstva. Takto prostredníctvom pôstov sv. Cirkev vedie kresťanov k očisteniu od hriechov, k mravnému zdokonaľovaniu a podobaniu sa Bohu.

Pôsty podobne ako sviatky boli jedny ročné, teda také, ktoré boli zachovávané Cirkvou v istú dobu roka, iné týždenné. K pôstom prvej skupiny patria: Veľký pôst alebo sv. Štyridsiatnica, Petrov pôst, Uspenský pôst a pôst Roždestvenský. **„Tieto štyri cirkevné pôsty, hovorí Lev, pápež rímsky, v 8. besede o pôste, sú tak rozložené počas roka, že pre každé ročné obdobie je predpísaný svoj osobitý zákon zdržanlivosti: pre jarný pôst – pôst počas Štyridsiatnice, pre leto – letný pôst po Päťdesiatnici, pre jeseň – jesenný pôst Uspenský a pre zimu – zimný pôst Roždestvenský“.** Treba pritom poznamenať, že po prvé – hlavné pôsty v Pravoslávnej cirkvi konajú sa pred veľkými kresťanskými sviatkami, zrejme s tým zámerom Cirkvi, aby po asketických (podvižníckych) a pôstnych námahách bola radosť sviatočných dní viacej čistá a slávnostná a aby kresťania dôstojne oslavovali svetlé dni týchto sviatkov. Po druhé – tak ako v ročnom kruhu v kresťanskej Cirkvi sú sviatky Hospodské (na počesť Isusa Christa), Bohorodičné (na počesť Bohorodičky) a svätých, tak sú aj pôsty zasvätené jednej pamiatke Isusa Christa (Veľký - sv. Štyridsiatnica a Roždestvenský), inej pamiatke Presvätej Bohorodičky (Uspenský) a nakoniec pamiatke svätých (Petrov pôst).

Pôst sv. Štyridsiatnice

Najväznejší zo všetkých pôstov ustanovených sv. Pravoslávnou cirkvou je pôst sv. Štyridsiatnice, ktorý prikazuje zachovávať prísnejšie ako všetky ostatné pôsty. Tento pôst je ustanovený Cirkvou, ako je nám známe, na spomienku toho veľkého pôstu, počas ktorého Isus Christos po prijatí krstu vo vode Jordánu od sv. Jána Predchodcu počas 40 dní a 40

nocí pripravoval seba na slúženie ľudskému pokoleniu. Aj sv. Cirkev ustanovila zachovávať tento pôst 40 dní, začínajúc pondelkom prvého týždňa a pokračujúc do Lazárovej soboty – zmŕtvychvstania Lazára, t.j. soboty 6. týždňa. Táto doba bol v minulosti dobou veľmi prísnej zdržanlivosti a sv. Cirkev sa zameriavala a aj teraz sa zameriava na to, aby v dušiach veriacich kresťanov vzbudila úprimné pokánie a srdečné skrušenie srdca nad hriechmi, aby po úplnom očistení mohli sa stať dôstojnými aj prijatia Tela a Krvi Christovej. Pre vyvolanie u kresťanov väčšej zbožnosti a pre väčšiu dispozíciu k účasti na chrámových bohoslužbách počas sv. Štyridsiatnice boli zakázané všetky predstavenia a spoločenské hry. Vo svojich bohoslužbách vykonávaných odlišným spôsobom, berúc do úvahy iné doby roka, sv. Cirkev vzbudzuje (vnúka, dáva podnet, podnecuje) u kresťanov milú povinnosť asketických skutkov modlitby a pokánie a vo všetkých, dokonca malých detailoch veľkopôstneho bohoslužobného poriadku vidíme veľmi pozornú účasť sv. Cirkvi vedenú ku kresťanskému zdokonaľovaniu svojich členov prostredníctvom pôstu. A skutočne, v starobylosti kresťania uskutočňovali tento pôst vo veľmi prísnej zdržanlivosti a uvažovaní o Bohu; počas všetkých dní vykonávali sa zbožné zhromaždenia pre prinášanie modlitieb a na nich, ako to môžeme vidieť z besied sv. Jána Zlatoústeho na 2. knihu Mojžišovu, boli prednášané poučenia národu.

Sv. Cirkev prísne plnila svoje pravidlá aj ohľadne tých osôb, ktoré nezachovávali pôst vo sv. Štyridsiatnicu. Hľa, aké odsúdenie vyslovuje na nich 69. apoštolské pravidlo: **„Ak nepostí niektorý biskup alebo kňaz alebo diakon alebo hypodiakon alebo čtec (žalmista) alebo kantor alebo spevák počas svätého pôstu pred Paschou, alebo v stredu**

alebo v piatok, okrem prípadu telesnej choroby, nech bude duchovne zbavený hodnosti. A ak to bude laik, nech je odlúčený od svätého Prijímania“. Takto pôst počas sv. Štyridsiatnice treba považovať za apoštolské ustanovenie, o čom svedčia a čo aj potvrdzujú otcovia Cirkvi: blažený Hieroným, Cyril Alexandrijský, Ján Zlatoústý, Gregor Naziánsky, Lev Múdry a iní.

Stojí za povšimnutie, že v prvých dobách kresťanstva nebola stanovená dĺžka tohto pôstu: jedny skracovali 40-dňový pôst na 40 hodín a iní dokonca na jeden deň. Sv. Irenej v liste Viktorovi, biskupovi rímskemu (Evsejij, kn. 5, kap. 24), popisujúc odlišnosť medzi východnými a západnými cirkvami v sviatkovanií Paschy, hovorí: **„Debata sa týkala nielen dňa Paschy, ale aj spôsobu pôstu, lebo niektorí si myslia, že treba postiť iba jeden deň, iní dva dni, iní niekoľko dní a iní 40 hodín. Táto odlišnosť v zachovávaní pôstu vznikla nie v našej dobe, ale dávno pred nami – u našich predkov – dostala svoj počiatok“.** Z toho vidíme, že už od samých prvých dôb kresťanstva bol pôst zachovávaný Cirkvou na spomienku utrpe-

ústavov a pravidiel. V dôsledku doby, keď rímske impérium stalo sa kresťanským štátom, otcovia Cirkvi ustanovili pre pôst sv. Štyridsiatnice presne určenú 40-dňovú dobu, počas ktorej, podľa vyjadrenia Balsamona, bolo prísne zakázané užívanie mäsa dokonca aj v prípade choroby (Rukovodstvo dľa selskích pastyrej, 1875, t. 3, s. 188).

Spolu so sv. Štyridsiatnicou tvorí jeden nedeliteľný pôst aj po nej nasledujúci strastný týždeň, ktorý vedie veriacich na celej ceste spasiteľného diela života Spasiteľa, obzvlášť na Jeho poslednej trnístej ceste na Golgotu. Odkrývajúc celú históriu Christových utrpení v tento týždeň, sv. Cirkev nabáda veriacich kresťanov zintenzívniť aj svoje zápasy a modlitebné dispozície. Nemôžeme nespomenúť, že prvotní kresťania prechádzali veľký alebo strastný týždeň s oveľa majestátnejšou prísnosťou pôstu: na počesť veľkých duchovných bojov – utrpení a smrti Spasiteľa na kríži pôst zintenzívňovali až tak, že niektorí horlivci v zbožnosti, podľa svedectva sv. Epifanija, prechádzali celý týždeň bez pokrmu.

Prot. Peter Kormaník

Očistenie svedomia

Po uplynutí dňa a po uvedení ku koncu každého diela, telesného a duchovného, pred uspokojením, svedomie každého musí byť podrobené skúške jeho vlastného srdca.

(Starobylé mníšske ústavy)

Svedomie treba osvietiť Božím slovom. Zvyk robí odpadnutie od zákona nezákonným zákonom pre odstupujúceho od neho; ale svedomie ani pri tom neprestáva hovoriť svoje. (Sv. Teofan Zatvorník)

Vykonávaj každý večer súd nad sebou ako si deň prežil: neodsúdil si niekoho? Nenaheval si niekoho slovom? Nepohoršil si niekoho? Nepozrel si sa vášnivo na tvár niekoho? (Sv. Simeon Nový Teológ)

Načo chodiť do chrámu?

Skúsili sme si niekedy dať odpoveď na túto otázku? Veľa totiž od tejto odpovede záleží aj náš osobný vzťah ku chrámu a vôbec spoločenstvu veriacich.

Načo teda chodiť do chrámu? Aby sme v ňom získali spasenie? A je k tomu nevyhnutne potrebný chrám? A keď áno, akými prostriedkami v chráme dosiahnuť spásu? Možno cez modlitbu? Ale či k tomu treba chrám? **Ved' modliť sa dá na každom mieste...** Či možno sú k tomu potrebné špeciálne predpísané formuly, pred tou či onou ikonou, s určeným počtom sviečok a zapálených lampád? No, ale to možno robiť aj doma... **Načo sa potom v nedeľu čo nedeľu veriaci schádzajú do chrámu?** Aby sme dali odpoveď na túto otázku, v prvom rade je potrebné zamyslieť sa nám, prečo vôbec Christos prišiel na túto Zem, prečo založil Cirkve, prečo poslal apoštolov zvestovať Evanjelium.

Od prvého pádu do hriechu našich prarodičov Adama i Evy je ľudský rod nakazený hriechom a táto smrtonosná rana sa s nami nesie z pokolenia na pokolenie. Čím ďalej, tým viac a viac nákaza hriechu pokrýva a zožiera naše srdcia, a niet takého človeka, ktorý by netrpel touto chorobou. Christos nás však prišiel vyliečiť z tejto choroby. No akým spôsobom spásonosné udalosti, ktoré sa udiali 2 tisíc rokov dozadu v Palestíne, sa môžu dnes dotknúť môjho života? Akým spôsobom ja hriešny môžem získať dar, ktorý dostali Christovi apoštoli a učeníci?

V súčasnej medicíne sa používa liečebná procedúra, pri ktorej sa človeku filtráciou, následným zachytením škodlivín a pridaním chýbajúcich pre život potrebných komponentov, mení jeho vlastná krv. Čosi podobné s nami koná Christos. 2 tisíc rokov späť sa On sám, jednorodný Boží Syn, vtelil a prijal naše človečenstvo. Očistil ho od hriechu, prekliatia a smrti, premenil ho a podáva nám ho v tajomstve Eucharistie. My, prijímajúc tento dar, - cez túto „duchovnú transfúziu“ - získavame možnosť zmeniť, napraviť svoj život a uzdraviť našu ľudskú prirodzenosť. Takýmto spôsobom dostávame možnosť spasiť sa. A tak v Cirkvi - v mystickom Christovom Tele - sa dokonáva spasenie, prostredníctvom kajúcej premeny ľudského srdca, spojenej so svätými Christovými tajomstvami.

V čase svätého Prijímania Tela a Krvi Christovej chrám prestáva byť jednoducho budovou a stáva sa nebom na Zemi, a my sa ocitáme nie na novej či inej, ale na tej istej Tajomnej večeri, ktorú dokonal Christos so svojimi učeníkmi. Vchádzame do večeradla a stávame sa „spolupričastníkmi“ sv. apoštolov, pretože neprináša sa žiadna iná, ani nová obeť, ale my hriešni sa cez Eucharistiu dotýkame tajomstva večnosti v Božom kráľovstve.

Tam, kde niet prijímania, niet ani Cirkvi, a kde niet Cirkvi – niet ani Prijímania, a nakoniec ani spasenia. Len si predstavte, čo sa stane, keby ste si zaviazali prst a tuho priškrtili – najprv by zmodrel, prestala v ňom prúdiť krv, a nakoniec odumrel. To isté sa deje i s tým, kto neprijíma zo životodarného prameňa Eucharistie a tak pomaly postupne odumiera. A čo keď takýchto neprijímajúcich v cirkevnom spoločenstve (cirkevnej obci, eparchii, miestnej Cirkvi) je viac – ... štvrtina, ... polovica, ... či nedaj, Bože, väčšina? Čo s takým neživým spoločenstvom?

Podobne sú na tom aj všetci tí, ktorí stoja mimo Cirkve – heretici, rozkolníci, sektári, hoci by aj každý deň lámali chlieb (t.j. schádzali sa na Eucharistii). Cirkev je živý bohoľudský organizmus, k nemu sa možno priblížiť, zjednotiť sa s ním, ale nemožno ho nanovo založiť, tak ako nemožno chcieť od Christa, aby znova prišiel na Zem, znova dokonal Tajomnú večeru a znova sa dal ukrižovať... Preto

ich spoločenstvá, ktoré nemajú základ v Christovi, ale v ľudskom hriechu a pýche, nie sú Cirkvou, a tým ani nemôžu mať podiel na prijímaní spásonosných darov Tela a Krvi Christovej.

No čo je horšie – koľko pravoslávnych sa podobá týmto heretikom a sektárom, keď sami seba odlučujú od prijímania a následne od jednoty so spoločenstvom Cirkvi, neraz prikrývajú sa rúškom „ospravedlnenia“ zvaným pseudo-pokora.

A tak, poznať spamäti všetky dátumy sviatkov, cirkevné obyčaje a tradície, pravidlá a predpisy, a nebyť účastný na Eucharistii – znamená len toľko, že sme ostali len pri chrámových dverách a napriek tomu všetkému sme stále mimo Cirkve. A možno práve v tejto chvíli sa v nás zrodila túžba po eucharistickom prijímaní, ... a možno aj otázka: „Ako často prijímať?“ Jedni hovoria, že stačí raz v roku, druhí zas dva raz za rok, a ešte ďalší sa chvála Bohu posunuli k prijímaniu na veľké sviatky, no sv. otcovia nás nabádajú k ustavičnému prijímaniu. Ako to vlastne je, sa pokúsime hľadať odpoveď v pokračovaní v tejto téme, v ďalšom článku.

Jerej Dušan Tomko

Starozákonné zjavenie sa Božej Trojice

Abrahámovi sa vtedy v náznaku zjavila Svätá Trojica v podobe troch záhadných postáv, s ktorými hovorí v jednotnom čísle. Náš praotec ich prijal a uctil pohostením. Podľa tohto obrazného príbehu sa ikona nazýva „Abraháмова pohostinnost“. Najznámejšie prevedenie tejto ikonografickej témy pochádza od sv. Andreja Rubleva. (Jedna z najslávnejších pravoslávnych ikon.)

Boh sa zjavil Abrahámovi, ktorý v troch pútnikoch (anjeloch) rozpoznal jedno Božstvo. Abraháмова pohostinnost' nie je len obraz Trojice Božej, ale aj obraz spoločenstva Boha a človeka. Abrahám s pútnikmi hovorí a slúži im. Prichystal stolovanie. Ikona je nie len starozákonným zjavením Trojice, ale aj starozákonným predobrazom Cirkvi. Mohli by sme povedať, že stolovanie je ikonou Cirkvi. Aj v novozákonnej dobe je od samotných základov cirkevného života zabudované stolovanie človeka s Bohom. Baránok, ktorý sa predkladá na stôl, je dnes sám Isus Christos, ktorý sa dáva ako pokrm k večnému životu každému, koho pozval. Lebo skrze Cirkev a v Cirkvi sme pozvaní k spoločenstvu s Bohom.

Bohom zhromaždení do jedného Tela pokračujeme v poznávaní Boha. Skrze Cirkev poznávame celú Božiu Trojicu. Spoločenstvo Boha a človeka. To je dielo nášho Spasiteľa Isusa Christa, v ktorom stále pokračuje skrze Svätého Ducha, ktorého my oslavujeme ako „Ducha pravdy“. Je totiž Duchom, v ktorom poznávame Hospodina, ktorý povedal: „Ja som cesta i pravda i život...“ (Jn 14, 6), je Duchom, v ktorom poznávame Boha, celú Presvätú Trojicu. A v tom spočíva spása človeka pre večné prebývanie s Bohom: „**To je ten večný život, aby poznali Teba, jediného pravého Boha a Toho, ktorého si poslal, Isusa Christa**“ (Jn, 17, 3).

Jerej Viktor Čabiňak

O pýche

Pýcha je prameňom hnevu v nás

Vidíš v sebe hnev? Hnev znamená pýchu. Nie je možné, aby sa pyšný človek nehneval a, naopak, kto sa hnevá, ten je vždy pyšný. Pokorný človek, nezávisle od toho či na neho kričia, či ho ponizujú, či sa protivia jeho slovám, sa nehnevá. Pretože nie je vášnivo príviazaný k tomu, čo hovorí. Pokorný má v sebe mier, nestráca pokoj. Pyšný práve naopak, dokonca aj pri najmenšom

podozrení, že si ho niekto neváža, „vybuchuje“ hnevom. V stave „opojenia“ hnevom človek stráca súdnosť a nevníma, čo robí a čo hovorí. Vidíte, čo s nami robí hnev?

Pokorný človek je skutočne slobodný, ľúbezny, tichý a mierny. Nemá problémy so sebou ani s druhými. Hľadajme teda príčiny pýchy v sebe, nie v druhých, pretože ona je koreňom všetkého zla.

Pýcha ako neludský sudca

Pyšný človek sa neraz javí ako spravodlivý. Snaží sa presadzovať „spravodlivosť“, no pritom neberie ohľady na nič. A čo je spravodlivosť? Zničiť druhého človeka?

Ako v tom príbehu o kráľovi Šalamúnovi, keď sa dve matky súdili o jedno dieťa. Aby Šalamún ukázal všetkým, kto je skutočnou matkou, vyslovil svoje rozhodnutie nasledovne: „Dobre, chcete ho obe, ale ani jedna nemôžete dokázať či je to dieťa. Zoberte preto meč a rozseknite ho na dve polovice. Každá z vás si zoberte jednu polovicu dieťaťa.“ Jedna zo žien okamžite súhlasila s rozsudkom. Druhá však povedala: „Nechaj si ho, len nech dieťaťko žije“. Šalamún nakoniec rozhodol dať dieťaťko skutočnej matke, ktorá ho ľúbila natoľko, že sa ho radšej rozhodla vzdať, len aby synovi zachránila život.

Pyšný človek je často neludským sudcom, neberie ohľad na nič, v mene „svojej spravodlivosti“ by bol schopný aj zabiť druhého človeka.

Spravodlivosť Boha je však iná. Preto sv. Izák Sýrsky hovorí: „Nikdy nenazývaj Boha spravodlivým!“ Prečo? Pretože ako možno nazvať, v našom ľudskom ponímaní, spravodlivým Toho, kto dopustí, aby slnko svietilo rovnako na spravodlivých ako aj na nespravodlivých a posieľa dážď hriešnikom aj svätým. Dážď by mal podľa toho padať len na svätých a nie na hriešnikov a slnko by malo svietiť len na spravodlivých a nie na nespravodlivých.

Boh je však predovšetkým „čelovikoľubiv“ (Ten, ktorý skutočne miluje ľudí). Boh je láska a Jeho spravodlivosť je iná...

Zdroj: Митрополит Лимасольский Афанасий: Беседы. Киев 2017.

Preložil z ruského jazyka: **Iskander**

Afanasij, metropolita limassolský

Sviatky Christovho Zmŕtvychvstania vладыka Juraj oslávil vo viacerých cirkevných obciach

Vo Veľký Štvrtok po Liturgii sv. Vasila Veľkého sa v košickom katedrálom chráme uskutočnil obrad umývania nôh, pri ktorom vладыka Juraj takýmto spôsobom požehnal viacerým veriacim, ktorí boli v tento výnimočný deň prítomní na bohoslužbách.

Paschálne bohoslužby vладыka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, v tomto roku začal skoro ráno, na úsvite, v PCO v Pozdišovciach, kde spolu s o. Petrom Bzikom a veriacimi slúžili paschálnu utreňu, ktorá tradične začínala chodom okolo chrámu.

Paschálnu svätú Liturgiu slúžil vладыka Juraj v katedrálom chráme v Michalovciach, na ktorej bolo množstvo veriacich aj napriek tomu, že prvé kolo paschálnych bohoslužieb bolo slúžené hneď po polnoci, na ktorých sa zúčastnilo rovnako veľké

množstvo veriacich.

Na Svetlý Pondelok slúžil vладыka Juraj svätú Liturgiu v PCO v Inovciach, kde spolu s miestnymi veriacimi oslavovali svätú Paschu aj utečenci z Ukrajiny, ktorí našli svoje dočasné ubytovanie v tejto malebnej obci.

Nech nám táto paschálna radosť pretrváva v našich srdciach na veky.

MKPE v Michalovciach

CIEL ŽIVOTA ČLOVEKA

Vôľu Božiu stanov si za cieľ svojho života. Náš pozemský život nie je nič iné ako neustále a nepretržité priblíženie k smrti. Nepripútavaj svoje srdce k hostincu (domu) vo svojom zemnom putovaní. **(Sv. Tichon Zadonský)**

Chrámový sviatok na počesť sv. veľkomučeníka Juraja v Byšte

1. mája 2022 sa v PCO v Byšte uskutočnil chrámový sviatok na počesť sv. veľkomučeníka Juraja. V tomto krásnom paschálnom období a za nádherného počasia sa zišlo množstvo veriacich, tak miestnych, ako aj z okolitých cirkevných obcí a slúžili sv. Liturgiu, po ktorej nechýbal tradičný chod okolo chrámu s čítaním sv. Evanjelií. Na tejto duchovnej slávnosti slúžili okrem domáceho prot. Vasila Bardzáka aj ďalší hostia, arcidekan prot. Juraj Šatala, jerej Radoslav Lupjan a prot. Peter Bzik. Vďaka Pánu Bohu za nádhernú a milú duchovnú slávnosť.

Christos Voskrese!

Veriaci PCO v Byšte

Mládežnícke stretnutie Antipascha v Košiciach

V sobotu 30. apríla sa po dvoch rokoch opäť uskutočnilo mládežnícke stretnutie Antipascha. Zúčastnilo sa na ňom množstvo mladých ľudí z rôznych cirkevných obcí. Začali sme svätou Liturgiou v našom košickom katedrálnom chráme, na ktorej sa nám v kázni prihovoril o. Nikifor. Po Liturgii sme sa duchovne posilnení presunuli do pastoračného centra na Hlavnej ulici.

Témou tohtoročného stretnutia bola Liturgia. Sme veľmi radi, že medzi nás zavítali otcovia duchovní Peter Savčák z Varadky, Miloš Nikifor Surma z Bežoviec a Miroslav Guba zo Sloviniek a spolu s miestnym otcom Vladimírom Spišákom a otcom diakonom Matúšom sa s nami podelili so svojimi skúsenosťami. Celá beseda sa niesla v príjemnej a uvoľnenej atmosfére. Otec

Peter nám vysvetlil význam a dôležitosť svätej Liturgie v živote každého pravoslávneho kresťana. Dozvedeli sme sa veľa nových vecí o jej vývoji, symbolike, jednotlivých častiach a tradíciách v našich regiónoch, ale aj v zahraničí.

Po chutnom obede nasledovala druhá časť besedy, v ktorej otcovia duchovní odpovedali na naše otázky. Ďakujeme Hospodu Bohu

za tento radostný a požehnaný deň, otcom duchovným za ich ochotu a už teraz sa tešíme na ďalší rok.

Mládežníci z Košíc

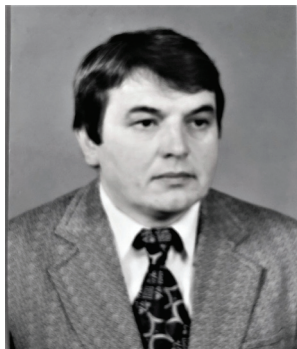
URÁŽKY A KRIVDY

Každý človek by až do konca svojho života mal bojovať so svojim falošným, padlým "ja". Samotný úspech v duchovnom živote sa meria hĺbkou pokory. Potrebny je neustály zápas samého človeka, aby pokoru získal, a veľká pomoc Boha. Bez Božej pomoci človek pokoru nikdy sám nezíska. Hľa, prečo je potrebné ako z Božej ruky (lebo tak to je) prijímať hocaké poníženia, urážky, krivdy, aj pády, čiže všetko, čo pomáha krotiť naše "ja", nie s reptaním, ale s vdakou. Dokonca aj pri tomto sa človek až do konca života úplne nezbaví slávybažnosti a namyslenosti. Bez pokory človek nemôže od Boha dostať hocaký dar tak, aby si ním neuškodil. Hľa, prečo je predpovedané, že v posledných časoch vzhľadom na silnejúcu pýchu sa budú ľudia zachraňovať len znášaním súženia a chorôb, asketické počiny im budú odňaté.

Každému bližnému, ktorý ťa urazí a ukrivdí, odpusť. Všetkých ľutuj, podľa možnosti konaj každému dobro a častejšie (hlavne vnútorne) privolávaj Božie meno, a tak, ako po stupienkoch neviditeľného rebríka, budeš stúpať k duchovnej dokonalosti a nájdeš veľkú radosť ešte tu, na Zemi. **(Igumen Nikon Vorobjov)**

Blahoželanie k životnému jubileu

Dňa 5. mája 2022 sa dožíva Bohom požehnaných 70 rokov života brat v Christu **Emil Vaco** z Rokytoviec.

Brat Emil Vaco sa narodil a žije v obci Rokytovce. Je členom kurátorského zboru. Bol nápomocný pri výstavbe chrámu sv. archanjela Michala v obci a v súčasnosti sa aktívne podieľa na živote a chode Cirkvi.

Drahý jubilant!

V mene rodiny, známych, priateľov a všetkých veriacich Vám aj touto cestou k požehnanému jubileu chceme zaželať hojnosť Božej milosti, veľa duchovných i telesných síl do ďalších dní. Nech všemohúci Boh plný lásky

Vás požehnáva zdravím, láskou, pokojom a všetkým potrebným k spásu.

Na mnohaja i blahaja lita!

Mitr. prot. Mgr. Vladyslav Keretsman,
duchovný správca a veriaci PCO Rokytovce

Pozdrav k životnému jubileu

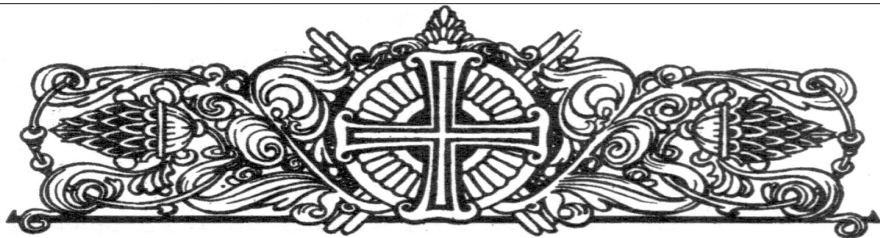
Dňa 17. 5. 22 sa dožíva svojich Bohom blahoslavených 60 rokov života náš brat **Emil Hošák** z Jasenova.

S radosťou, ako často sa len dá, prichádza do Božieho chrámu, aby svojím spevom a modlitbou duchovne obveseloval srdcia všetkých verných a oddaných Bohu. V rodnej dedine Zbudská Belá, kde sa narodil a stále mu je srdcu blízka, ale aj na mnohých chrámových sviatkoch po celom regióne sa rád zúčastňuje. Napriek životným skúškam, o ktorých vie len Pán Boh, nikdy nereptá a všetko prijíma s neuveriteľnou pokorou. Vždy je plný lásky a svojím životom je nám hriechom veľkým príkladom nielen pre svojich blízkych, ale aj známych. Pamätá na všetkých, ktorí ho prosia o pomoc a svojou obetavou prácou pomáha každému. Na jeho majstrovstvo ukazuje aj ikonostas v Zbudskej Belej, ktorý s Božou pomocou zhotovil na slávu Božiu.

Do ďalších rokov pri príležitosti Tvojho jubilea vyprosujeme od Pána Boha a Presvätej Bohorodičky hlavne zdravie, šťastie, lásku a Božie požehnanie, aby si v kruhu svojich najbližších prežil ešte dlhé roky šťastného a pokojného života a aby si aj naďalej rozdával svoj pokoj a odhodlanie pre prácu v cirkevnej obci.

Na mnohaja i blahaja lita!

Bohuznáma

Rozlúčka s mitr. prot. Michalom Begom

V chráme Sv. Ducha v Medzilaborciach sa v piatok a sobotu tohtoročného Svetlého týždňa (29. – 30. apríla 2022) uskutočnila **modlitebná rozlúčka s mitr. prot. Mgr. Michalom Begom**. Svoju nesmrteľnú dušu odovzdal Stvoriteľovi vo štvrtok 28. apríla vo veku **88 rokov**. Obrad kňazského pohrebu vykonal dekan pre okresy Stropkov a Medzilaborce prot. Mgr. Pavol Bobák za účasti viacerých duchovných, príbuzných a veriacych zo širokého okolia.

V piatok 29. apríla 2022 večer bol slúžený parastas s čítaním Evanjelií. Počas neho sa kázňou prihovril prítomným duchovným správca PCO vo Varadke prot. Mgr. Peter Savčák, PhD., ktorý rozpovedal o tom, ako mu stretnutie s o. Michalom Begom zmenilo život (o. Peter Savčák ako diakon slúžil v Medzilaborciach).

V sobotu 30. apríla 2022 o ôsmej ráno sa začala sv. Liturgia, po ktorej bol vykonaný obrad kňazského pohrebu. Dekan Mgr. Pavol Bobák prečítal nekrológ. Kázňou sa k prítomným prihovril miestny duchovný správca prot. Mgr. Alexander Zalevský, ktorý hovoril o zážitku žien myronosíc a učeníkov Christa, čo prišli vzdať poslednú úctu svojmu Učiteľovi, splniť si svoju povinnosť a obriaďiť Jeho telo. S podobnými pocitmi vyprávadzame o Michala Begu, ktorý bol pre nás všetkých blízkym a drahým človekom, ktorý každého, čo k nemu prichádzal, vítal s úsmevom na tvári a slovami: „Zlatko moje!“

V závere pohrebu sa o. Jozef Balberčák v mene zosnulého rozlúčil s príbuznými a známymi a poprosil všetkých o modlitby za odpočinutie jeho duše. Oblíbené slová o. Michala Begu „zlatko moje“ prirovnal k slovám prepodobného Serafima Sarovského, ktorý všetkých pozdravoval slovami: „Christós voskréše, radosť moja!“ Ako povedal, ak by sme ich aplikovali na o. Michala Begu, zneli by: „Christós voskréše, zlatko moje!“

Duchovný správca PCO v Medzilaborciach Mgr. Alexander Zalevský vyjadril vďaka rodine zosnulého za pripravené pohostenie a všetkým prítomným duchovným, kurá-

torom, speváckemu zboru a miestnym veriacim za aktívnu pomoc pri organizácii pohrebu duchovného, ktorý v Medzilaborciach slúžil 34 rokov.

Víchnaja jemú pámjat! Christós voskrése!

Prot. Mgr. Alexander Zalevský
duchovný správca Pravoslávnej cirkevnej obce v Medzilaborciach

Nekrológ

Vážení prítomní, dôstojní duchovní otcovia, smútiaca rodina, bratia a sestry v Christovi! Zišli sme sa dnes, aby sme sa modlitebne rozlúčili a odprevadili do večnosti mitroforného protojereja Mgr. Michala Begu, ktorý vo veku nedožitých 89 rokov svojho pozemského života odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi. Dovoľte mi, aby som Vás oboznámil s jeho kňazskou službou v Pravoslávnej cirkvi na Slovensku.

Nebohý mitroforný protojerej Michal sa narodil 10. mája 1933 v obci Parihuzovce v Sninskom okrese. Po dosiahnutí základného vzdelania a ukončení stredoškolského štúdia úspešne absolvoval Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Prešove. Do manželského zväzku vstúpil s Katarínou Kuzmovou, s ktorou spoločne vychovali dcéry Natašu a Svetlanu.

17. júla 1954 bol v chráme Sv. Ducha v Michalovciach preosvieteným Metodom, biskupom michalovským, vysvätený za diakona a 18. júla 1954 bol vysvätený za kňaza.

1. marca 1954 bol ustanovený za pomocného duchovného Pravoslávnej cirkevnej obce v Pichnom (okr. Snina) preosvieteným Alexejom, biskupom prešovským. 1. októbra toho istého roku bol ustanovený za duchovného správcu Pravoslávnej cirkevnej obce v Ladomirovej (okr. Svidník).

V r. 1957 bol prešovským biskupom Dorotejom ustanovený za špirituála na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte v Prešove.

4. októbra 1958 bol vyššie uvedeným biskupom exkardinovaný do Michalovskej eparchie. Pôsobil v Pravoslávnych cirkevných obciach v Lastovciach a Brezine (okr. Trebišov). 15. októbra 1959 bol ustanovený za administrátora cirkevnej obce v Nižnom Žipove (okr. Trebišov).

1. februára 1960 bol poverený dočasnou administráciou cirkevnej obce vo Veľkej Trni v Trebišovskom arcidekanáte. 8. apríla 1961 bol ustanovený za dekana a 29. októbra bol ustanovený za arcidekana v Michalovskej eparchii. 1. marca 1962 bol poverený administrovaním cirkevnej obce Veľaty. 1. marca 1964 bol poverený administrovaním cirkevnej obce v Luhyni. 29. júla 1967 bol opätovne exkardinovaný do Prešovskej pravoslávnej eparchie a 1. septembra 1967 bol preosvieteným biskupom Nikolajom ustanovený za duchovného správcu Pravoslávnej cirkevnej obce v Medzilaborciach.

Od 1. augusta 1970 zastával funkciu okresného arcidekana pre okres Humenné.

24. septembra 1974 ukončil svoje pôsobenie vo funkcii arcidekana z dôvodu odňatia štátneho súhlasu pre túto funkciu.

10. decembra 2001 bol arcibiskupom prešovským Nikolajom ustanovený za duchovného správcu Pravoslávnej cirkevnej obce vo Valentovciach. 1. apríla 2008 bol arcibiskupom prešovským Jánom ustanovený za duchovného správcu Pravoslávnych cirkevných

obcí vo Výrave a Oľšinkove, následne za správcu Pravoslávnych cirkevných obcí v Zbudskej Belej a Valentovciach. Koncom r. 2008 bol ustanovený za duchovného Pravoslávnej cirkevnej obce v Medzilaborciach, zodpovedného za činnosť v sociálnych a zdravotníckych zariadeniach.

Počas svojej kňazskej služby bol postupne ocenený právom nosenia nabeđeníka počas bohoslužieb (29.4.1959), právnom nosenia zlatého náprsného kríža, titulom protojerej (1967), právom nosenia zlatého kríža s ozdobami (26.9.1975) právom nosenia palice a právom nosenia mitry. 23. novembra 2014 mu arcibiskup prešovský a metropolita českých krajín a Slovenska Rastislav udelil právo nosenia druhého kríža.

Zosnulý mitroformý protojerej Michal pôsobil v kňazskej službe úctyhodných 61 rokov.

Bláženňj pokoj i vičnaja jemú pámjat'!

Tlačové oddelenie

Úradu Prešovskej pravoslávnej eparchie v Prešove

Spomienka na zosnulého Jána Čokinu

Uplynul rok, keď nás 13. júna 2021 náhle, vo veku nedožitých 71 rokov, navždy opustil náš drahý manžel, otec, dedko, brat a švagor **Ján Čokina** zo Sniny.

Nebohý Ján sa narodil 16. júna 1950 v Uličskom Krivom, ale celé svoje detstvo a mladosť prežil v obci Pichne v rodine pravoslávneho duchovného mitr. prot. Petra Čokinu a matušky Heleeny. Od svojich rodičov sa naučil láske k Bohu a Jeho sv. Cirkvi. Veľmi rád prichádzal do svätého chrámu.

Najlepšie roky prežil s manželkou a deťmi v Snine. Svoj profesijný život venoval Slovenskej pošte. Mnohí si ho pamätajú ako štedrého človeka, ktorý nikdy neodmietol podať pomocnú ruku a ktorý ich svojím typickým humorom rozveseloval.

Po odchode do dôchodku s láskou a pokorou obsluhoval pri bohoslužbách, pomáhal viacerým duchovným v Uličskom Krivom, kde strávil aj posledné roky života.

Jeho nečakaná smrť zaskočila všetkých príbuzných aj známych. Najviac však chýba manželke Márii, ktorá mu bola po celý život veľkou oporou a s ktorou prežil 48 najkrajších rokov života. Veľmi chýba svojim dcéram, zaťom a vnúčatám, ktorých mal nesmierne rád a vždy ich vítal s radosťou, humorom a láskavým slovom. Chýba tiež sestram s rodinami a švagrinám s rodinami.

Jeho miesto v našich životoch, v dome aj v chráme ostalo prázdne, ale navždy ostane v našich srdciach a spomienkach.

„So svjatymi upokoj, Hospodi, dušu usopšaho raba Tvojeho, idiže niš' bolizň, ni pečal', ni vzdychanie, no žižň žikonečnaja.“

Bláženňj pokoj i vičnaja jemu pámjat'!

***Manželka Mária, dcéry Mária, Ivana a Lenka s rodinami,
sestry Irena a Nadežda s rodinami***

OBSAH - ОЗГЛАВЛЕННЯ

Slovo na Tomášovu nedelu - Antipaschu (SHB).....	3
Videla som Pána (Jerej Radoslav Paisij Lupjan).....	5
Nedela o razslablenom (paralyzovanom) človeku (Protodiakon Ján Husár).....	8
Slovo v nedeli 6. po Pasche - o sľepom (Prot. Marián Koval).....	12
Slovo na sviatok svätého veľkomočenika Juraja Vítaza (Jerej Viktor Čabiňak).....	14
Jubileum zjednotenia (PhDr. Michal Škurka).....	16
Modlitba v dejinách Izraela (II) (PhDr. PaedDr. Ladislav Moravík, DIS.).....	18
Prekážky na ceste pokánia (5) (Prot. Peter Kormaník).....	21
Už nehreš, aby sa ti nestalo niečo horšie (Sv. Ján Zlatoústý).....	23
Medzi Nebom a Zemou (X) (Jerej Ján Pilko).....	25
Niektoré čty historického aspektu pôstu a jeho uplatnenie v Cirkvi (1) (Prot. Peter Kormaník).....	27
Načo chodiť do chrámu? (Jerej Dušan Tomko).....	31
Starozákonné zjavenie sa Božej Trojice (Jerej Viktor Čabiňak).....	33
O pýche (Afanasij, metropolita limassolský).....	34
Zo života michalovsko-košickej eparchie.....	35
Blahoželenie.....	38
Posmrtná spomienka.....	39

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia UMR PC sú blahoželenia a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spolplatené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spolplatené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodou.

Na prednej strane obálky:

**Foto - Katedrálnej chrám sv. Alexandra Nevského
v Prešove**

Odkaz
sv. Cyrila
a Metoda

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

5
22

**Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku**

Ročník LXVIII/2022
ISSN 0139-9012

**S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska**

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyl Kuzmyk
Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník
Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **6,- € +
poštovné 6,- €**, polročný príspevok pre
jednotlivcov **3,- € + poštovné 3,- €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.